

พระพุทธรูปปางสมาธิ
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าชายวิจิตรวรสาส์น
กรมหมื่นวิจิตรวรสาส์น

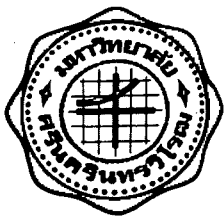
BRITISH AIRWAYS
4490

คำขวัญ

ผมขอแสดงความยินดีต่อคณาจารย์และนิสิตฝ่ายต่าง ๆ ที่ได้เตรียมการจัดงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครั้งที่ 7 มาจนเป็นที่เรียบร้อยและเป็นผลดียิ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า งานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทยของมหาวิทยาลัยของเรา ได้รับความสนใจมากขึ้นตามลำดับ ไม่เพียงแต่ในหมู่นิสิตนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงประชาชนในท้องถิ่น หน่วยราชการ และหน่วยธุรกิจเอกชนอื่น ๆ อีกด้วย เท่าที่ผ่านมา เราเคยได้รับเกียรติให้เผยแพร่ผลงานทางโทรทัศน์ และได้รับการบันทึกเทปโทรทัศน์เพื่อรวบรวมเอกลักษณ์ไทย นอกจากนี้ยังได้รับเชิญให้แสดงผลงานทั้งในและนอกประเทศอีกครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติประวัติแก่มหาวิทยาลัยอย่างยิ่ง

ความมุ่งหมายของการจัดงานนี้ ก็เพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมของไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ ให้คงอยู่ และช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่าในแต่ละปี วิทยาเขตต่างๆ จะสร้างสรรค์ศิลปชิ้นใหม่ ๆ มาแสดง ซึ่งเป็นการแสดงที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และอาชีพของแต่ละท้องถิ่น นับว่างานนี้ได้มีส่วนส่งเสริมศิลปอาชีพของแต่ละท้องถิ่นไปด้วย ผลพลอยได้อีกประการหนึ่งก็คือ นิสิตทุกวิทยาเขตได้มาร่วมงานและสร้างความรู้จักคุ้นเคยกัน ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างวิทยาเขตต่างๆ มีความมั่นคง หากสโมสรอาจารย์ และข้าราชการวิทยาเขตต่างๆ จะจัดกิจกรรมสัมพันธ์ให้สอดคล้องตรงกับงานนี้ก็ยิ่งอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างพลังสามัคคีในสถาบันของเราให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ผมขอชมเชยในความพยายามและความร่วมมือของทุกฝ่าย ขอให้งานครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี และขอให้พวกเราช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ตั้งมโนในงานส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทยครั้งต่อไปให้ยิ่งใหญ่ยิ่งขึ้น ในวาระดีที่ขึ้นปีใหม่ ผมขออำนวยพรให้ทุกท่านมีความสุขกาย สบายใจ สมปรารถนาในสิ่งที่ประสงค์ทุกประการเทอญ

นายทรงศักดิ์ ศรีกาพลินธุ์

อธิการบดี

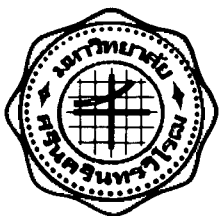
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำขวัญ

ผมรู้สึกยินดีมากที่ได้มีโอกาสมาร่วมงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา งานนี้นับว่าเป็นงานยิ่งใหญ่ที่มีเกียรติสูง เนื่องจากเป็นงานที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานถ้วยรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้นี้ แม้ว่าจะเป็นครั้งที่ 4 เท่านั้น แต่ก็ได้รับความสนใจจากโรงเรียนต่างๆในภาคใต้มาเป็นลำดับ ในปีแรกเรามีวงดนตรีเข้ามาแสดงถึงสิบกว่าวง มาในระยะหลังๆนี้เรามีวงดนตรีเข้าร่วมมากขึ้น ผมคาดว่างานนี้จะเป็นงานสำคัญยิ่งของประเทศงานหนึ่งทีเดียว

ความมุ่งหมายของงานนี้เพื่อส่งเสริมความสนใจของเยาวชนในดนตรีไทย ส่งเสริมให้เยาวชนสนใจ และมีความรักในดนตรีไทยตั้งแต่ยังเยาว์ ส่งเสริมทักษะและการแสดงออกซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและจิตใจของเยาวชนด้วย นับว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา ได้ตระหนักถึงบทบาทของการให้บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสังคม และได้ปฏิบัติภารกิจด้วยความอุตสาหะวิริยะ นำชมเชยและนำภาคภูมิใจยิ่ง ผมหวังว่าคงจะได้เห็นความร่วมมือของท่านทั้งหลายในการร่วมกันป้องกันมิให้ศิลปการดนตรีของชาติอื่นเข้ามาทำลายศิลปการดนตรีของไทย และร่วมกันสืบทอดเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยสืบต่อไป

นายทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำขวัญ

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นข้อเสริมย้ำปณิธานของชาวศรีนครินทรวิโรฒ ที่จะทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ การที่พวกเราช่วยกันคิด และช่วยกันทำ เช่นนี้ย่อมจะคอยสมปณิธานนั้นเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเราทำให้หัวใจของงานกับหัวใจของเราเป็นหัวใจเดียวกัน

(นายบันลือ อินพังกา)

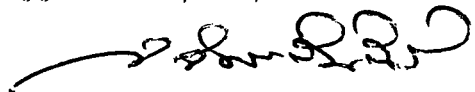
รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
ได้ปลูกฝังศรัทธาสამคคี
ได้เผยแพร่งานสร้างสรรค์อันยิ่งใหญ่
รสนิยมความเป็นไทย ใจผูกพัน
มั่นชาติใดไว้วัฒนธรรมประจำจิต
เป็นชาติอ่อนความคิดปดูชน
การส่งเสริมวัฒนธรรมให้ล้ำเลิศ
ช่วยจรโลงปวงสันติธรรมนิยม
ขอขอบคุณทบวงมหาวิทยาลัย
ได้อุดหนุนค่าใช้จ่ายให้งานเดิน
อีกทั้งผู้บริจาคมากหน้าใจ
ขอให้ท่านปราดเปรื่องเรื่องปัญญา

ที่ร่วมใจทำกันมาสง่าศรี
ต่างเปรมปรีดิ์ชื่นชมนิยมกัน
ปลูกรักไทยรักประเทศรักเขตชั้นที่
ศรัทธามั่นแผ่นดินทองของทุกคน
ศิลปนิมิตคือคุณค่าอย่างงน
ไม่เลิศล้ำอารยธรรมนำสังคม
เป็นบ่อเกิดคุณความดีที่สุขสม
ชาติวันรมย์ไว้อาญาภาราเจริญ
ที่เข้าใจซึ่งคุณค่าสร้างสรรค์
ดีเหลือเกินมอศอขอขอวันทา
เกื้อหนุนให้เกิดผลเด่นเป็นหนักหนา
สุขภาพาสุขทั้งใจปีใหม่เออ

(นายวิจิตร สิ้นสิริ)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำขวัญ

“ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องหมายที่แสดงระดับความเจริญ การที่
ฝ่ายกิจการนิสิตได้จัดงานนี้ขึ้นทุกปี จึงเป็นทางที่จะผดุงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม
และทำให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป”

นายประเสริฐ วิทยารัฐ
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

“การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
จะต้องทำด้วยใจรักและใจบริสุทธิ์
ผู้กระทำการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
จะต้องเป็นผู้มีวัฒนธรรมและคุณธรรม
ขอให้งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 7
ได้บรรลุจุดประสงค์ดังที่หวัง”

นายเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์
รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการพิเศษและต่างประเทศ

“ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นมรดกของสังคมชาติใดมีมรดกนี้
ย่อมแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมายาวนาน ชาชาติไทยเป็นผู้มีศิลปะและ
วัฒนธรรมสูงยิ่งมาแต่อดีต เราควรจะภาคภูมิใจในมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษ
ได้สร้างสมไว้ และช่วยกันทะนุบำรุงรักษาสิ่งที่ตั้งงามนี้สืบทอดต่อไปให้นาน
เท้านาน”

นายเฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

คำขวัญ

คนเราเกิดมามีมรดกตกทอดติดตามตนอยู่สองประการ คือ มรดกจากธรรมชาติ และมรดกจากสังคม- ศิลป-วัฒนธรรม เป็นมรดกจากสังคม ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสะสมสืบต่อเอาไว้ให้

ในโอกาสที่การจัดงานส่งเสริมศิลป-วัฒนธรรม ได้เวียนบรรจบครบรอบเป็นครั้งที่ 7 จึงเป็นวาระที่ชาวศรีนครินทร์ในฐานะที่เป็นทายาททางวัฒนธรรม จักได้ศึกษามรดกทางสังคมของแต่ละวิชาเขตอย่างจริงจัง ด้วยการฝึกฝนตนเอง การปฏิบัติเช่นนี้ ทายาททางวัฒนธรรมอาจลำบากมากบ้าง น้อยบ้าง แต่ผลในบั้นปลายเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ ดังบทพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 6 กล่าวไว้ว่า "ศิลปกรรมนำใจให้สร้างโลก ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย"

ขอให้ทุกท่าน และเราจะพบกันอีกในคราวต่อไป

นายถวิล ลดาวัลย์

รองอธิการบดี วิทยาเขตมหาสารคาม

ศิลปวัฒนธรรม คือเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของชาติ งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นับเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ในการถนอมรักษา และทำนุบำรุงเอกลักษณ์ของชาติไทย สมควรที่คณาจารย์ นิสิต และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้ร่วมกันภาคภูมิใจ

นายบุญเอิบ มีลีนทสุตร

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

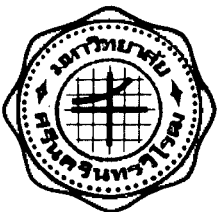
คำขวัญ

บริเวณอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบัน นับเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกในอดีต ดังปรากฏหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุสถานนับแต่ยุคหินเป็นต้นมา ประเทศไทยมีแหล่งวัฒนธรรมปรากฏกระจายอยู่ทั่วไปทุกแห่งทุกภาคของประเทศ ดังเช่น ภาคเหนือมีล้านนาไทย ภาคเหนือตอนล่างมีที่สุโขทัย ภาคกลางมีที่ลพบุรีและอยุธยา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีที่บ้านเชียง และภาคใต้มีที่ศรีวิชัย เป็นต้น

นิสิตชาวมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นับเป็นผู้ที่โชคดีที่มีน้องพี่กระจายอยู่ทั่วประเทศ การที่มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้จัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยก็เป็นการให้โอกาสแก่นิสิตทั้งหมดได้ศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ

ในปีนี้มีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้รับเป็นเจ้าภาพจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยซึ่งนับเป็นครั้งที่ 7 ทำให้นิสิตของวิทยาเขตอื่น ๆ ได้มีโอกาสไปร่วมงาน และศึกษาศิลปวัฒนธรรมของทางภาคใต้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่เลื่องลือชื่อตั้งแต่สมัยศรีวิชัยเป็นต้นมา

กระผมขอแสดงความยินดีต่อนิสิตชาว มศว. ทุกคนโดยทั่วกัน หวังว่าคงได้ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมขอให้งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยครั้งที่ 7 นี้ จงสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในอันที่จะสร้างความสามัคคี การแสดงออกซึ่งความริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทยแก่นิสิตโดยทั่วกัน และเพื่อจักได้เผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

(นายนิพนธ์ กินาวงศ์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก

สารบัญ

โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม ครั้งที่ 7.....	1
โครงการส่งเสริมดนตรีไทย ครั้งที่ 4.....	5
สรุปรายงานนิทรรศการ.....	9
สรุปรายการสินค้า.....	11
วัฒนธรรม ความหมาย บทบาท และวิชาการจัดการ.....	13
โจรวัฒนธรรม.....	19
แนวทางในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านอีสาน.....	27
เพลงเถา.....	37
ละครสำหรับเด็ก.....	41
ข้อมูลจำนวนบุคลากรจากวิทยาเขต.....	45
รายงานผลการจัดงาน ครั้งที่ 1	46
รายงานผลการจัดงาน ครั้งที่ 2.....	50
รายงานผลการจัดงาน ครั้งที่ 3.....	55
ระเบียบการประกวดดนตรีไทย.....	59

งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7

ความเป็นมา

ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ที่มหาสารคาม

ใน พ.ศ.2508 เมื่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังมีฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา นั้น ได้จัดมหกรรมดนตรี Music Festival ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมให้นิสิตได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะเผยแพร่และแสดงออกซึ่งความสามารถในทางดนตรี งานมหกรรมดนตรีนี้ได้ดำเนินเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ.2520 ฝ่ายกิจการนิสิตทุกวิทยาเขต และมหาวิทยาลัย ได้มีแนวความคิดในการขยายขอบข่ายของงานมหกรรมดนตรีให้กว้างขวางขึ้น โดยบรรจุนาฏศิลป์ การแสดงที่สะท้อนให้เห็นประเพณีและวัฒนธรรมไทย นิทรรศการทางศิลปะตลอดจน การแสดงสินค้าพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น และให้เปลี่ยนชื่อเป็น “งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย” ซึ่ง มศว.มหาสารคามได้เป็นเจ้าภาพในการจัดงานครั้งแรก โดยจัดให้ตรงกับวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และจากการประเมินผลปรากฏว่าการจัดงานครั้งแรกนั้นได้รับความสำเร็จอยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจของประชาชนที่เข้าชม

ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2521 ที่สงขลา

ในปีการศึกษา 2521 มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.สงขลา เป็นผู้จัดงานแทน มศว.มหาสารคาม ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมและไม่สามารถจัดงานได้ โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 20-21 มกราคม 2522 และจากการประเมินผลปรากฏว่าได้รับความสำเร็จในเกณฑ์ที่สูงมากขึ้น

ครั้งที่ 3 ปีการศึกษา 2522 ที่สงขลา

ในปีการศึกษา 2522 นี้ มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.สงขลา เป็นเจ้าภาพอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากมีประสบการณ์ และสามารถแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งเกิดขึ้นจากการจัดงานแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 2 นั้นแล้ว โดยกำหนดจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-3 กุมภาพันธ์ 2523

การจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยนี้ ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัย เป็นอย่างดี

ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2523 ที่ประสานมิตร

ในปีการศึกษา 2523 มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.ประสานมิตรเป็นเจ้าภาพ ในระหว่างวันที่ 5-8 ธันวาคม 2523 ซึ่งจัดในช่วงตรงกับวโรกาส วันเฉลิมพระชนม์พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ครั้งที่ 5 ปีการศึกษา 2524 ที่มหาสารคาม

ในปีการศึกษา 2524 มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.มหาสารคามเป็นเจ้าภาพอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งที่ 6 ปีการศึกษา 2525 ที่พิษณุโลก

ในปีการศึกษา 2525 มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.พิษณุโลกเป็นเจ้าภาพ ซึ่งจัดในระหว่างวันที่ 5-7 ธันวาคม 2525 ซึ่งผลปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ครั้งที่ 7 ปีการศึกษา 2526 ที่สงขลา

ในปีการศึกษา 2526 มหาวิทยาลัยได้มอบให้ มศว.สงขลา เป็นเจ้าภาพอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้จัดงานดังกล่าวประสบความสำเร็จมาแล้ว 2 ครั้ง และจากประสบการณ์การจัดงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ติดต่อกันมาถึง 3 ครั้ง ดังนั้น กำหนดการจัดงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7 จึงถูกกำหนดขึ้นให้จัดพร้อมกับการจัดงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 18-21 มกราคม 2527 โดยได้รับการสนับสนุนจาก ทบวงมหาวิทยาลัย, ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, ดร.ถาวร พรประภา, ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์, บริษัท รวมดนตรี จำกัด, ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดุริยบรรณ และบริษัท สยามวาทีต จำกัด เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อสร้างความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ
3. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีงาม และการแสดงออกซึ่งความสามารถของนิสิต อาจารย์ ทางศิลปการแสดงพื้นเมือง นาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย และศิลปหัตถกรรมพื้นเมือง
4. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย
5. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่งานศิลปหัตถกรรมพื้นฐาน
6. เพื่อสร้างความสำคัญและซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยแก่ผู้ชมงาน

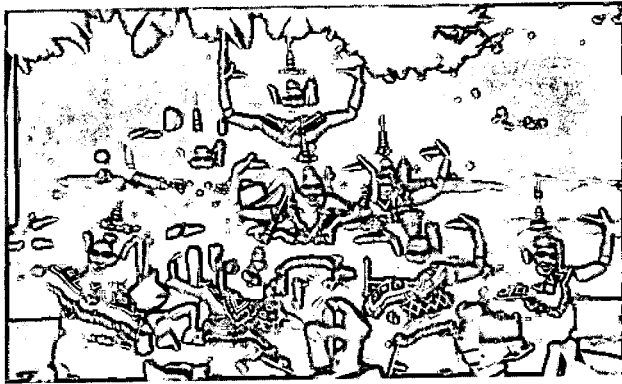
เป้าหมายของโครงการ

1. จัดกิจกรรมเพื่อเทอดพระเกียรติองค์พระประมุขของชาติ
2. การแสดงพื้นเมืองไทย นาฏศิลป์ไทย และดนตรีไทย
3. การแสดงนิทรรศการของศิลปวัฒนธรรมไทย และศิลปพื้นบ้านภาคต่าง ๆ
4. การสาธิตด้านศิลปวัฒนธรรมไทยสาขาต่างๆ
5. การเผยแพร่หัตถกรรมพื้นบ้านภาคต่างๆ

อาจารย์ที่ปรึกษาผู้รับผิดชอบโครงการ

1. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	
2. ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต	8 วิทยาเขต
3. อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	8 วิทยาเขต
4. นายกองกิจการนิสิต	8 วิทยาเขต
5. ประธานฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	8 วิทยาเขต

ระยะเวลาปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 19-21 มกราคม 2526

สถานที่ปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ประเภทของโครงการ เป็นโครงการร่วมระหว่าง

1. ทบวงมหาวิทยาลัย	
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	8 วิทยาเขต
3. ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม องค์การนิสิต	8 วิทยาเขต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ร่วมงานและผู้ชมเกิดความสำนึกในคุณค่าแห่งศิลปวัฒนธรรมไทย
2. นิสิต อาจารย์ ตลอดจนผู้ร่วมงานเกิดทักษะในการดำเนินงานอันจะช่วยประสานประโยชน์ และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย
3. ช่วยส่งเสริมเผยแพร่ทำนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

โครงการส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

1. หลักการและเหตุผล

ศิลปะดนตรีของไทยเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญแขนงหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและสุนทรียภาพ อันมีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นมรดกอันเกิดจากอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษ และได้สืบทอดกันมาหลายศตวรรษ จึงเป็นสิ่งดีงามและควรค่าแก่การภูมิใจยิ่ง ในปัจจุบันดนตรีของไทยไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทยมาตรฐาน หรือดนตรีพื้นเมืองอยู่ในฐานะตกอับ มีผู้ให้ความสนใจน้อยมาก สภาพการณ์เช่นนี้จึงน่าเป็นห่วง เพราะปัญหาความเสื่อมถอยมิใช่เป็นเรื่องของดนตรีโดยเฉพาะ แต่เป็นเรื่องความสำนึกในความเป็นชาติ และมีผลถึงความมั่นคงของชาติอีกด้วย

การแก้ปัญหาดังกล่าวแม้จะยากลำบาก ผู้มีหน้าที่และรับผิดชอบในเรื่องนี้ก็ต้องพยายามถึงแม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคนานับประการประการสำคัญที่สุดที่จะต้องแก้โดยเร่งด่วนก็คือ การไม่ให้ความรู้ ความเข้าใจ และไม่ส่งเสริมดนตรีของไทยอย่างจริงจัง ความบกพร่องในข้อนี้ทำให้การสืบทอดวัฒนธรรมชาติช่วงขาดตอน จึงเป็นโอกาสให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนหันไปนิยมดนตรีสากลมากยิ่งขึ้น มองดนตรีของไทยเป็นสิ่งด้อยค่าและไร้ความหมายลงไปทุกที

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีนโยบายส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมเป็นหลักอยู่ด้วยประการหนึ่ง จึงดำริจัดโครงการส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ขึ้น โดยได้จัดเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2523 ซึ่งลักษณะของงานมุ่งเน้นการประกวดวงดนตรีไทยประเภทเครื่องสายผสม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆทั่ว 14 จังหวัดภาคใต้ โดยมหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานถ้วยรางวัลแก่วงดนตรีไทยที่ชนะเลิศการประกวด นอกจากนั้น ยังมีการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ และการแสดงศิลปวัฒนธรรมของคณะนักศึกษาจากประเทศมาเลเซีย

จากผลการจัดงานในครั้งแรก ส่งผลกระตุ้นให้โรงเรียนต่างๆ ให้ความสนใจในการฝึกหัด ฝึกซ้อมดนตรีไทยกันอย่างกว้างขวาง ทั้งประชาชนทั่วไปได้ให้ความสนใจและสนับสนุนการจัดงานเป็นอย่างดี นับว่าการจัดงานดังกล่าวได้รับผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง ต่อมาในปีการศึกษา 2524 และปีการศึกษา 2525 มหาวิทยาลัยจึงได้จัดงานอีกเป็นครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ดังนั้น ในปีการศึกษา 2526 นี้ มหาวิทยาลัยจึงเล็งเห็นประโยชน์ของการจัดงานต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อวงดนตรีไทย โรงเรียนต่างๆเป็นอย่างดี จึงกำหนดจัดงานดังกล่าวขึ้นอีกเป็นครั้งที่ 4

อนึ่ง สำหรับการจัดงานครั้งที่ 4 นี้ มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลรองชนะเลิศเพิ่มให้อีกหนึ่งใบ นับได้ว่าเป็นแรงสนับสนุนให้กำลังใจแก่มหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่ออนุรักษ์ศิลปะดนตรีไทยอันเป็นเอกลักษณ์สำคัญของชาติให้คงอยู่ตลอดไป
- 2.2 เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะดนตรีไทยให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักและชื่นชม
- 2.3 เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาในอันที่จะฝึกหัด ฝึกซ้อมดนตรีไทย

- 2.4 เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับดนตรีไทย
- 2.5 เพื่อให้คุณค่าและความสำคัญของดนตรี อันเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และส่งเสริมดนตรีสืบไป
- 2.6 เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างนักเรียน ครู อาจารย์ และผู้สนใจศิลปะดนตรี
- 2.7 เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมสำคัญของชาติ
- 2.8 เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และประเทศชาติ
- 2.9 เพื่อส่งเสริมการแสดงออกในทางที่ดีงามของเยาวชน

3. ผู้รับผิดชอบโครงการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา

4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

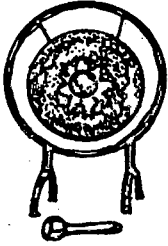
วันที่ 18-19 มกราคม 2527

5. สถานที่ดำเนินโครงการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา

6. ขอบข่ายของโครงการ

- 6.1 จัดประกวดดนตรีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยให้โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด ส่งวงดนตรีไทยประเภทวงเครื่องสายผสมเข้าประกวด ได้โรงเรียนละ 1 วง
วงดนตรีไทยชนะเลิศ จะได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัย
วงดนตรีไทย รองชนะเลิศ จะได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานของพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร พร้อมหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัย

- 6.2 จัดทำหนังสือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย จำนวน 1,000 เล่ม ลักษณะหนังสือ มุ่งเน้นเอกลักษณ์ของดนตรีไทย และข้อคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยการเรียนการสอนดนตรีไทย
- 6.3 จัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย
- 6.4 จัดให้มีการแสดงนาฏศิลป์ โดยเชิญคณะนาฏศิลป์จากมหาวิทยาลัยมลายา และจากวิทยาเขตต่างๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 6.5 จัดให้มีการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองราคาถูก โดยให้วิทยาเขตต่างๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 8 วิทยาเขต ทั่วประเทศเป็นผู้ดำเนินการ

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 นักเรียน ครู อาจารย์ และผู้เข้าชมงานจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกิดความรู้สึกตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของดนตรีไทย เกิดความรักหวงแหน และมุ่งมั่นที่จะฝึกหัด ฝึกซ้อม ดนตรีไทยกันอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น อันที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมด้านนี้ให้งอกงามยิ่งขึ้น
- 7.2 การพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างนักเรียน ครู อาจารย์ และผู้สนใจดนตรี จะทำให้ความคิดในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมด้านนี้เป็นไปอย่างถูกทิศทาง มีประสิทธิภาพและด้วยความรู้ลึกซึ้งเชื่อมั่นมากขึ้น
- 7.3 เป็นพื้นฐานและแนวทางในการจัดงาน หรือดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมในเรื่องอื่นๆต่อไป
- 7.4 นักเรียนตลอดจนประชาชนผู้เข้าชมทั่วไปได้มีความเข้าใจในดนตรีไทย อันเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ จะทำให้เกิดความรู้เห็นว่าวัฒนธรรมร่วมเป็นแกนกลาง จะเกิดความรู้สึกรักประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของชาติในที่สุด

รายละเอียดเกี่ยวกับนิทรรศการ
งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7
18-21 มกราคม 2527
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

มศว. บางเขน

1. ขั้นตอนการผลิตสินค้าพื้นเมือง ที่นำมาจำหน่าย
2. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับศาสนา "แก่นพุทธศาสนา"

มศว. บางแสน

1. ภาพพิมพ์
2. จิตรกรรม
3. จิตรกรรมไทย
4. งานออกแบบ
5. งาน MODEL
6. การพิมพ์ซิลิสกรีน
7. สาธิตงานจิตรกรรมระหว่างงานแสดงเสกัต์ภาพเหมือนการเขียน

มศว. ปทุมวัน

1. ภาษาคน-ภาษาธรรม ในพระพุทธรูป
2. สัตว์หิมพานต์
3. ภาพถ่าย

มศว. พิษณุโลก

1. ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านหัวเมืองฝ่ายเหนือ

มศว. มหาสารคาม**ก. นิทรรศการชมรมพุทธศาสน์**

1. ประเพณีอีสาน
2. เกจิอาจารย์ต่างๆ และสถานที่ที่น่าสนใจทางพระพุทธศาสนา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ความก้าวหน้า

ข. นิทรรศการทางด้านศิลปะ

1. ภาพลายเส้น
2. ภาพพิมพ์
3. จิตรกรรมสีน้ำ
4. งานออกแบบ
5. ผ้าลายขิดอีสาน

มศว. สงขลา

- ก. นิทรรศการเกี่ยวกับชนมไทยปักษ์ใต้ โดยจะจัดเป็นภาพประกอบคำบรรยาย
และมีการสาธิตทำจำหน่ายแก่ผู้สนใจด้วย
- ข. นิทรรศการเกี่ยวกับหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ โดยจะจัดแสดงและสาธิตเกี่ยวกับ
การปั้นหม้อของชาวสตงหม้อ การทอผ้าของชาวเกาะยอ การแกะรูปหนังตะลุง
มีสไลด์ฉายประกอบตลอดงาน

รายการสินค้าพื้นเมืองของวิทยาเขตต่างๆ

บางแสน

สินค้าพื้นเมือง

1. น้ำปลา
2. กะปิ
3. ของทะเลแห้ง เช่น ปลาหมึกแห้ง, ปลาไส้ตัน, ปลาหวาน
4. ผ้าทอจากอ่างศิลา
5. เครื่องจักสานจากพนัสนิคม
6. เสื้อจากจันทบุรี
7. ของที่ระลึกจากหาดบางแสน
8. อื่น ๆ ตามที่ มศว.สงขลาจะช่วยเสนอแนะให้

บางเขน

สินค้าพื้นเมือง

1. มีดอร์ญูจิก จากอยุธยา
2. ปลาตะเพียนโบราณ จากอยุธยา
3. เครื่องหวาย จากอ่างทอง
4. ดินสอพอง ลพบุรี
5. ปลาช่อนแห้ง สิงห์บุรี

ปทุมวัน

สินค้าพื้นเมือง

1. ผ้าและเสื้อผ้าสำเร็จรูป
 2. ของที่ระลึก
- ฯลฯ

พิษณุโลก

สินค้าพื้นเมือง

1. เสื้อผ้าพื้นเมืองชาวเหนือ และชาวเขา
2. กระเป่าปึกลายเหนือ
3. ร่ม
4. เครื่องจักสาน
5. ดอกไม้เหนื่อ
6. ผ้าปู-ผ้าคลุม
7. หมวก
8. เครื่องประดับ

มหาสารคาม

สินค้าพื้นเมือง

1. ผ้าไหมมัดหมี่
2. ผ้าฝ้ายพื้นเมือง
3. ผ้าซิ่นลายขิด
4. กระเป่าลายขิด
5. เข่งผ้าถุงลายขิด (ตีนผ้าซิ่น)
6. เครื่องจักสาน
7. หมอนขิด

พลศึกษา

สินค้าพื้นเมือง

1. ของที่ระลึก
2. เครื่องจักสาน
3. ของใช้ของเล่น ที่ประดิษฐ์ด้วยผ้า
4. ขนมไทย และเครื่องใช้อื่น ๆ

สงขลา

สินค้าพื้นเมือง

1. เครื่องจักสานจากพัทลุง
2. รูปหนังตลุง
3. ผ้าเกาะยอ
4. สินค้าย่านติพา
5. สินค้าจากภูเก็ต

วัฒนธรรม

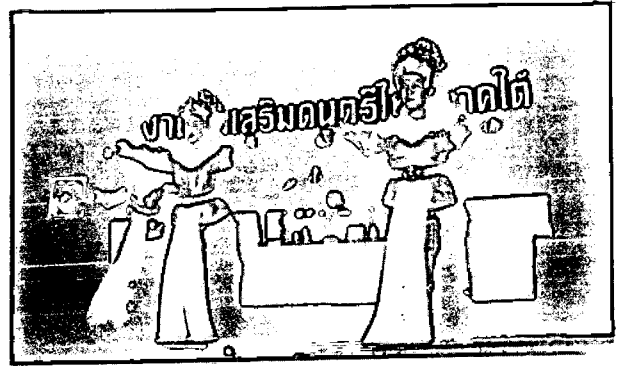
ความหมาย บทบาท และวิธีการจัดการ

ศจ. สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์

วัฒนธรรมคืออะไร

วัฒนธรรม คือ แนวทางในการแสดงออกของวิถีชีวิตทั้งปวงที่บุคคลของกลุ่มชนคิดขึ้น หรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบ หรือเสริมต่อขึ้น แล้วคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนยอมรับสืบทอด จนกระทั่งสิ่งนั้นส่งผลต่อนิสัยของการคิด การเชื่อถือ และการกระทำของคนหมู่มากแห่งกลุ่มชนนั้น ๆ

วัฒนธรรมต้นแบบแต่ละอย่างมักเกิดแต่ปัจเจกชนที่เป็นผลิตผลของกลุ่มชน รูปแบบ และคุณลักษณะของวัฒนธรรมต้นแบบจึงเป็นไปตามคุณภาพของผู้เป็นคนต้นคิดที่มีลักษณะสัมพันธ์กับกลุ่มชนนั้น มีขนบนิยมของสังคมนั้นเป็นพื้นฐาน อันผานขึ้นด้วยคุณภาพรวมของประชากรแห่งกลุ่มชน ทรัพยากร สภาพ และภาวะที่เป็นโครงสร้างของกลุ่มชนและความพึงใจที่จะดำเนินชีวิต อันได้รับการพิทักษ์ตรงตามเจตจำนงของกลุ่มชน เหตุนี้วัฒนธรรมจึงมีอาจจำกัดว่าจะต้องเป็นความดีความงามเสมอไป เพราะการกำหนดว่าจะอะไรดี อย่างไหนงาม ก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพและความพึงใจของแต่ละกลุ่มชนซึ่งมักมีอคติเข้าข้างตนเองแต่ความคิดเห็นหรือการกระทำใด ๆ ที่ผ่านการกลั่นกรองของกลุ่มชนและกลุ่มชนยอมรับสืบทอด ย่อมแสดงถึงความเหมาะสมแก่วิสัยและเป็นปทัสฐานของกลุ่มชน เหตุนี้สิ่งใดที่ผ่านการกลั่นกรองจนปรากฏเป็นการสืบทอดของสมาชิกหมู่มาก สิ่งนั้นจึงถือว่าเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ความดีงามย่อมอยู่ที่ความเหมาะสมและสัมพันธ์กับกลุ่มชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ จนในที่สุดสิ่งนั้นก็จะกลายเป็นธรรมเนียมหรือระบอบของการดำเนินชีวิตซึ่งส่งผลต่อนิสัยของการคิด การเชื่อถือ และการกระทำสืบเนื่องไปยังคนรุ่นหลังๆ มีการแตกต่ององงามหลากหลายสัมพันธ์ไปกับสังคม เป็นสิ่งบ่งถึงเอกลักษณ์ของสังคมที่พอเหมาะ

จากนิยามข้างต้นย่อมเห็นได้ว่า วิธีการออกคำสั่ง ว้าวหรือววยก็ดี การไหว้ครุมวยก็ดี ความเชื่อเรื่องยา กลางบ้าน และวิธีปิดเป่ารักษาไว้ของชาวบ้านก็ดี วิธีทำน้ำตาลโตนดก็ดี ล้วนเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น และล้วนมีลักษณะแตกต่างกันไปตามกลุ่มชน จะเห็นได้ว่าพระคณาของชนส่วนใหญ่แต่ละกลุ่มเกี่ยวกับเรื่อง "มนุษย์ควรทำอะไร แก่สังคม และควรได้อะไรจากสังคม" ย่อมแตกต่างกัน การแสดงออกในเรื่องนี้จึงแตกต่างกัน หรือโลกทรรศน์ของแต่ละกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องแก่สิทธิมนุษยชน การพิทักษ์สิทธิบุคคล การยอมรับสภาพสตรี การกำหนดว่าจะอะไรคือบาป อะไรคือบุญ อะไรดี อะไรชั่ว ล้วนแตกต่างกัน แนวทางในการแสดงออกเหล่านี้ ไม่ว่าจะต่างกันเป็นตรงกันข้ามก็ล้วนนับเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ ทั้งสิ้น แม้ระบอบการมีทาสก็ถือเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น ตราบเท่าที่ยังมีการสืบทอดร่วมถือปฏิบัติกันอยู่ ใครฝ่าฝืนข้อสมมุติเหล่านี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่มีวัฒนธรรม แต่ครั้นเลิกสืบทอดระบอบการมีทาสก็เป็นวัฒนธรรมพันธมัย วัฒนธรรมแต่ละอย่างจึงมีการเกิด การดำรงอยู่ และการสิ้นสุด แม้ว่าจุดเริ่มต้นของการให้เกิดหรือการให้ยุติจะเกิดแต่ปัจเจกชน แต่ในที่สุดการที่จะปรับเปลี่ยนอย่างไร หรือไม่ยอมอยู่ที่ความพึงใจของกลุ่มชนวิธีการจัดการให้เกิดให้ปรับเปลี่ยน ให้เลิกวัฒนธรรมบางอย่าง จึงอาจเป็นวัฒนธรรมได้เช่นกัน ถ้าอันนั้นกลุ่มชนมีความคิดและกระทำตาม

อย่างพึงใจ ลักษณะร่วมของสถาปัตยกรรมของแต่ละกลุ่มชนในแต่ละยุคก็ตี คำนิยมเกี่ยวแก่จริยวัตรของแต่ละกลุ่มชนแต่ละยุคก็ตี การจัดการแปรสภาพป่าดงดิบเป็นวนอุทยานก็ตี เหล่านี้ถ้าส่งผลต่อนิสัยการคิดและการกระทำของกลุ่มชนก็ถือได้ว่า เป็นวัฒนธรรมประเภทการกระทำทั้งสิ้น

วัฒนธรรมใดมีลักษณะสัมพันธ์กับกลุ่มชนอย่างแนบแน่นอยู่ในวิสัยที่คนหมู่มากยอมรับ และสามารถถือปฏิบัติร่วมได้ มีเวลาในการถือปฏิบัติสืบทอดยาวนาน วัฒนธรรมนั้นจัดเป็น "วัฒนธรรมพื้นบ้าน" เป็นวัฒนธรรมเพื่อชีวิต และเป็นวัฒนธรรมของชาติ เป็นเครื่องบ่งบอกถึงลักษณะและคุณภาพของชาติ ส่วนวัฒนธรรมใดมีขนบนิยมของกลุ่มชนเป็นพื้นฐาน แต่มีลักษณะพิเศษโดดเด่นออกไปตามความสามารถเฉพาะตนของปัจเจกชนบางคน เป็นตัวแปรเกินวิสัยที่กลุ่มชนจะถือปฏิบัติได้ เช่นงานศิลปะของศิลปิน วัฒนธรรมประเภทนี้เป็น "วัฒนธรรมเพื่อความชื่นชอบ" เป็นความสัมฤทธิ์ผล หรือ "อารยธรรม" ถ้ามีได้ก็เป็นศรีสง่าแก่กลุ่มชนและแก่ชาติ ถ้ามีมากหลากหลายก็แสดงว่าเป็นชาติที่มีอารยธรรม

วัฒนธรรมต้นแบบแต่ละอย่าง อาจแพร่กระจายข้ามสังคมกันได้ ถ้ามีความสัมพันธ์เหมาะสม และเป็นที่ยังใจของกลุ่มชนที่รับมาสืบทอด เช่น พุทธศาสนา ต้นแบบเกิดขึ้นในสังคมอินเดีย แต่ก็เจริญอวกงามจนกลายเป็นศาสนาประจำชาติของไทยและประเทศอื่น ๆ ได้ ซึ่ง

เมื่อฝังแน่นลง ณ ประเทศใดก็มีการปรับแปรสัมพันธ์กับกลุ่มชนนั้น ๆ อย่างเหมาะสม วัฒนธรรมจึงไม่ใช่สิ่งผูกขาดและก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะยึดเย็ดให้กับใครก็ได้ ด้วยเหตุนี้การที่มีผู้เป็นต้นคิดทำร้ายของร้ายงามมาตรฐานขึ้นมาเพื่อให้เป็นวัฒนธรรมแห่งชาติจึงไม่บรรลุผล คนไทยส่วนใหญ่รับได้แต่เพียง "รำโทน" หรือ "รำวง" อย่างที่เป็นอยู่เท่านั้น เพราะรำวงมาตรฐานประณีตเกินไป ยิ่งห่างไกลกับความเป็นจริงของกลุ่มชน แต่คนส่วนหนึ่งก็พึงใจรับไว้ รำวงมาตรฐานได้ เว้นแต่มีได้ส่งผลเป็นนิสัยของการรำ ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมที่แท้จริงจึงไม่อาจผูกขาด หรือกำหนดกลุ่มที่จะสืบทอดด้วยระบบลิขสิทธิ์หรือกฎหมาย เพราะถ้าปราศจากการลอกเลียนถอดถ่ายแล้ว วัฒนธรรมย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ มาตรฐานแห่งความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการกำหนดรูปแบบและรูปลักษณะของระบบความเชื่อ คำนิยม และมาตรฐานการกระทำ ซึ่งรวมเรียกว่า "วัฒนธรรม"

บทบาทของวัฒนธรรม

คนส่วนมากเข้าใจว่าส่วนที่เป็นอารยธรรมเท่านั้นคือวัฒนธรรมของชาติ จึงมักเห็นบทบาทของวัฒนธรรมว่าเป็นเรื่องของความชื่นชอบ มีคุณค่าเพียงเพื่อชื่นชมยินดี และความภูมิใจ สำหรับคนไทยนั้นส่วนมากถูกปลูกฝังความคิดให้จำกัดอยู่ว่า วัฒนธรรมไทยคือ วัฒนธรรมของกลุ่มชนนครหลวงเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บทบาทของวัฒนธรรมในความรู้สึกของคนทั่วไปจำกัดอยู่ในวงแคบและมักมองข้ามบทบาทที่แท้จริงของวัฒนธรรมในส่วนที่ผูกพันกับชีวิตและความเป็นชาติ จนทำให้บทบาทที่พึงมีพึงได้ถูกทอดทิ้งละเลย

บทบาทที่แท้จริงของวัฒนธรรมย่อมส่งผลต่อนิสัยการคิดการเชื่อถือ และการกระทำของกลุ่มชนดังกล่าวมาแล้ว วัฒนธรรมจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพ

ของประชากร วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อค่านิยม และความคิด ซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคม เป็นตัวกำหนดความศรัทธาเชื่อถือให้บุคคลเห็นว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นตัวกำหนดความรู้สึกถูกผิด เป็นตัวกำหนดปรัชญาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชน เป็นพลวัตที่จะดึงหรือผลักดันให้ทรัพยากรมนุษย์นำสมรรถนะแห่งตนออกมาใช้มากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งหมายถึงเป็นกลไกอันสำคัญยิ่งต่อการค้นพบการประดิษฐ์ การสรรหากระบวนการและวิธีการจัดการทั้งต่อทรัพยากรมนุษย์ด้วยกัน ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรวัฒนธรรมเก่าก่อนของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมจึงมีบทบาทต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาสังคมทั้งในด้านการคิด เศรษฐกิจการเมือง และความมั่นคงของชาติอย่างยิ่ง

วิธีการจัดการต่อวัฒนธรรม

วัฒนธรรมจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการที่เหมาะสม การกระทำในลักษณะต่อไปนี้

1. ศึกษาวัฒนธรรมให้รู้จริงทั้งวัฒนธรรมนครหลวง และวัฒนธรรมท้องถิ่นของทุกกลุ่มชน ทั้งจัดระบบของความรู้เหล่านั้นให้สะดวกแก่การนำมาใช้ประโยชน์

การศึกษาให้รู้จริงย่อมหมายถึงการศึกษาในเชิงวิเคราะห์ โครงสร้าง ของวัฒนธรรมว่า มีรูปแบบและองค์

ประกอบอะไรบ้าง ศึกษากระบวนการที่เป็นปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมนั้น ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ศึกษาเหตุผลว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น โดยการตรวจสอบปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดศึกษาหน้าที่ของวัฒนธรรมแต่ละอย่างว่ามีผลต่อเนื่องอะไรบ้างที่เกิดตามขึ้นมาจากปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมนั้น ๆ

2. การอนุรักษ์วัฒนธรรม อันหมายถึงการปกป้องรักษา การถนอม การบำรุงส่งเสริม และการจัดการ เพื่อให้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรมอันวยประโยชน์เต็มสมรรถนะมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในข้อนี้ต้องเข้าใจว่า การยับยั้งและขจัดวัฒนธรรมส่วนที่ไม่สัมพันธ์กับกลุ่มชนก็เป็นการอนุรักษ์ทางหนึ่ง

3. การไม่ละเลยที่จะคำนึงถึงกลไกทางวัฒนธรรมว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบาย หรือการวางแผนทั้งปวงเพื่อกิจกรรมทั้งปวงของสังคมนั้น ๆ การวางแผนพัฒนาการศึกษาที่ดี การวางแผนพัฒนาการศึกษาที่ดี การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจดี การปลูกฝังระบอบการปกครองที่ดี ล้วนแต่จะต้องกระทำให้สัมพันธ์กับวัฒนธรรมพื้นบ้านจึงจะบรรลุผล

4. การตระเตรียมทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับกับสังคมอุตสาหกรรมในอนาคตที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ต้องอาศัยปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่เป็นมา และที่เป็นอยู่เป็นหลักในการวิเคราะห์ จึงจะสามารถทำนายหรือวางสิ่งที่จะเป็นไปได้ที่เหมาะสม เช่น ต้องรู้ว่าคนไทยยังขาดวัฒนธรรมทางพานิชยกรรม ก็ต้องเร่งสร้างเสริมวัฒนธรรมด้านนี้ เพราะพานิชยกรรมเป็นหัวใจสำคัญของสังคมอุตสาหกรรมหรือเนื่องจากประเทศไทยร่ำรวยทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการทำธุรกิจทางวัฒนธรรมย่อมอยู่ในวิสัยที่จะส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ของเรามีสมรรถนะในการสร้างฐานะเศรษฐกิจได้สูง

ก็ควรจะสร้างฐานการทำงานที่เกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม
ให้กว้างขวางและถูกวิธี

สิ่งที่ต้องเร่งกระทำโดยรีบด่วน คือการกระจาย
แนวความคิดให้นักวิชาการ นักพัฒนาทุกสาขาทุกระดับ
เข้าใจว่า วัฒนธรรมไม่ได้มีบทบาทแต่เฉพาะเพื่อความ
ชื่นชอบ แต่ที่วัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
การดำรงชีวิตและความเป็นชาติ วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่
ทุกคนจะต้องช่วยกันสอบสวน สะสาง ซ่อมเสริม หรือ
สร้างสรรค์และสื่อสาร ให้รู้จักนำทรัพยากรวัฒนธรรม
มาใช้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ ๑๗ พระพุทธเจ้ากับสัตว์

โจรวัฒนธรรม

ศาสตราจารย์ กระแสร์ มัลยาภรณ์

เอ่ยคำว่า “โจร” เข้า ผู้อ่านก็คงจะรู้สึกในชั้นแรกว่า บทความเรื่องนี้ต้องเปิดฉากโจมตีอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งยังไม่ทราบว่าเป็นใคร แต่ต้องเป็นพวกที่ผู้เขียนเรียกว่า “โจรวัฒนธรรม” นั้นแน่ ๆ บทความนี้จึงต้องเป็นบทความก้าวร้าว ว่ามันเกิดผู้เขียนยอมรับว่าก้าวร้าว—บ้าง อย่างมีวัฒนธรรม ผู้ก้าวร้าวอย่างมีวัฒนธรรมกำลังโจมตีโจรวัฒนธรรม การโจมตีนั้นเป็นได้ทั้งวัฒนธรรมและไม่ใช่วัฒนธรรม ที่เป็นอย่างไร วัฒนธรรมคือ การโจมตีอย่าง “สุภาพ” เพื่อให้เกิดความถูกต้องในสังคมเท่านั้นพอ

ในชั้นที่สองนั้น คำว่า “โจร” หมายถึงพวกที่ใช้กำลังกายโจมตีก็ได้ ไม่ใช่ก็ได้ ในที่นี้เรามุ่งเอาผู้ที่ไม่ใช้กำลังกายเป็นเครื่องตัดสินข้อพิพาท เพราะถ้าใครใช้ผู้หนึ่งก็ย่อมไม่ใช่พวก “วัฒนธรรม” แน่ ๆ จะเป็นโจรหรือไม่ก็ตาม ยิ่งถ้าเป็นโจรก็จะกลายเป็นพวก “โจรไม่มีวัฒนธรรม” ไปเสียฉิบ เสียพระเกียรติเป็นอันมาก เพราะดันไปตรงเข้ากับโจรจริง ๆ ในที่นี้เราหาหมายถึงการใช้กำลังกายไม่ หากหมายถึงความตั้งใจ ซึ่งบางคนอาจมี บางคนอาจไม่มี จะเป็นเพราะเบาหรือหนักปัญญาก็ตามที

ในชั้นที่สามนั้น โจรอื่น ๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินอย่างที่เราได้ยินกันจนชินหู แต่ “โจรนามธรรม” คือ “โจรวัฒนธรรม” นี้ไม่เคยไม่ค่อยได้ยิน เราอาจเคยได้ยินคำว่า “โจรวรรณกรรม” หรือไม่ก็ได้ คำนั้นถึงอย่างไรก็ยังพอฟัง เพราะเป็นรูปธรรม แต่ “โจรวัฒนธรรม” นี้เป็นนามธรรม ดังนั้นก็ชักจะมากไปหรืออย่างไร

“โจรวัฒนธรรม” นั้นกินความกว้างขวาง เท่ากับความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” นั้นเอง ในที่นี้เราขอพุ่งเสียงไปแค่พวกวิจิตรศิลป์ ซึ่งขอพุ่งเสียงต่อไปอีกถึงแค่เพลง ระบำ และวรรณกรรม (คีตกกรรม นาฏกรรม และวรรณกรรม โดยนัยะนั้นโจรวรรณกรรมก็อยู่ในโจรวัฒนธรรมนั่นเอง) ดังนั้น “โจรวัฒนธรรม” ในที่นี้จึงหมายถึงเอา “ผู้หิบบวยเพลง ระบำ และวรรณกรรมของชาติอื่น ภาษาอื่นมาดัดแปลงเป็นภาษาตน โดยไม่บอกกล่าว/รับความยินยอมจากเจ้าของเดิม”

ในแง่ของเพลงไทยแท้ ที่เรามักหลงว่าเป็นเพลงไทยเดิมนั้น เรามักจะกล่าวหาว่า นักแต่งเพลงของเราลอกเลียนดัดแปลงมาจากชาติอื่นภาษาอื่นเกือบทั้งสิ้น ตั้งแต่ชื่อเพลงก็แสดงให้เห็นถึงความจริงข้อนั้นแล้ว เช่น เพลงเขมรไล่ควาย พม่าแทงกบ ลาวฟุ้งขาว มอญแปลงมลายูหูล ย่องหวัด จีนลั่นถัน เขมรมัดตีนหมู ฝรั่งเศสทำวูลู เป็นต้น แต่สำหรับข้อนี้บรรดาผู้รักเพลงไทย หรือแม้แต่ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้คงเถียงคอบเป็นอันว่าเราไม่รู้อ้อแล้วอย่าพูด เพลงเหล่านี้เกิดในเมืองไทยทั้งสิ้น เพียงแต่ว่าเกิดขึ้นเพราะความติดใจชอบใจสนใจ วูลู ในลีลาของเพลง จึงคิดเพลงให้เป็นทำนองนั้น ๆ บ้าง และบ่งชื่อไว้ว่าเจ้าของเดิมของลีสานั้น ๆ เป็นชนชาติไหน ถ้าเอาเพลงเหล่านั้นไปบรรเลงในประเทศที่มีชื่อชาตินั้น ๆ อยู่ก็จะไม่มีใครยอมรับว่าเป็นของตน เพียงแต่คล้ายคำชี้แจงเช่นนี้ทำให้ผู้เขียนคิดต่อไปอีกสองข้อ หนึ่งก็คือว่า คนไทยชอบของต่างชาติมานานแล้ว ข้อสองก็คือ บางเพลงที่มีชื่อเช่นนั้นไม่ได้เอาของเขามาเลยจริง บางเพลงก็เอามาเหมือนกัน (พอระมิดนายไกร พอร์ เอ มิติไนท์ คราย) เพียงแต่ว่าเราไม่ทราบว่าจะบอกได้อย่างไรว่าเอามาจากไหน ใครแต่งนี้เป็นในสมัยที่ยังไม่ค่อยเคร่งครัดนักเรื่องลิขสิทธิ์ ทั้ง ๆ ที่เดี๋ยวนี้ถึงเคร่งแต่เราไม่เคร่งเสียก็ยังได้เหมือนกัน

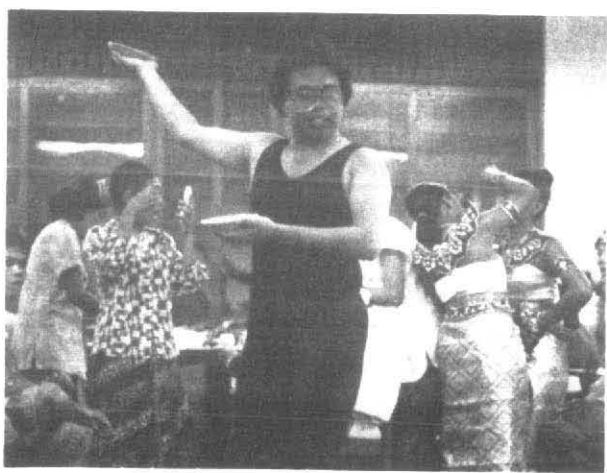
ตามความคิดของผู้เขียนนั้น ออกจะเอนเข้าหา คำชี้แจงของฝ่ายดนตรีไทย ถึงอย่างไรก็แสดงถึงอัจฉริย ลักษณะของเพลงไทย จะพูดว่าเป็น “โจรวัฒนธรรมทาง ดนตรี” ไม่ได้เลย

แต่พอมานึกถึงเพลงไทย “สากล” สี โขมยเขามา (แล้วถูกขมยต่อกี่มี) ผู้คนได้ฟังก็ชื่นชอบไปปาวประกาศ ให้ เจ้าตัวก็ยอมรับ พวกนี้หน้าด้านซมด

เพลงไทยสากลบางเพลงเก่าแก่ไปถึง พ.ศ.2483 ลอกเลียนแบบมาจากอเมริกาอย่างชัด ๆ ผู้เขียนจำได้ คลับคล้ายคลับคลาว่า ใน พ.ศ.นั้นแล หลวงวิจิตรวาทการ แต่งเพลงขึ้นเพลงหนึ่ง ชื่อว่า “ข้ามโขง” รู้สึกจะอ้างด้วย ว่าแต่ขึ้นในเครื่องบินขณะไปญี่ปุ่นหรืออย่างไร เกิดความ สทอนตอนใจเรื่องคนไทยต้องแยกกันอยู่ โดยมีแม่น้ำโขง มาขวางกั้น เลยแต่ง “ข้ามโขง” ขึ้นมา ก็ไพเราะดีดอก เสียแต่ว่ามันไปคล้าย Old folks at Home ของ Stephen Foster มากถึงขนาดทีเดียว..... แบบนี้มีอีก แล้วเราพูดว่า “ช่างท่านปะไร” คำว่า “ช่างปะไร” “ไม่เป็นไร ลืม เสียเถิด” เหล่านี้ ในแง่หนึ่งดี แต่อีกแง่หนึ่ง—เสีย เสีย มาก ๆ ด้วย

ราว ๆ พ.ศ.2495 สุทิน เทศารักษ์ นักไวโอลิน มือดีของประเทศ ได้เดี่ยวเพลงทางวิทยุเพลงหนึ่ง ชื่อ “ม่านไทรย้อย” แต่เพลงนั้นไปคล้ายกันอย่างมากกับ Concato in D Major ของ Peter Tehaikersky อีกเพลง หนึ่งที่เขาเล่นได้ไพเราะมากก็คือ “จันทร์กระจ่างฟ้า” ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ยังได้ยินอยู่ ไปตรงเพลงกับท่อนแรกของ Zi-geunerweisrn (Gypsy Airs) ของ Pablo Sarassate เพลง “ไทย” เหล่านี้ ถ้าบอกเสียสั๊กหน่อยว่าดัดแปลง มาจากของใครก็ไม่เห็นจะเสียหายอะไรเลย กลับจะรู้สึก ชื่นชมยิ่งขึ้นในความสามารถของคนไทยที่เลียนแบบครู รวมทั้งความกล้ารับกล้าทำ ซึ่งเดี๋ยวนี้หากคนเช่นนั้นออก จะยากอยู่ไม่น้อย

เพลงที่เราเอามาจากยุโรปอเมริกา โดยเฉพาะ อเมริกา นั้น คงจะมีอยู่มาก แต่เราก็ไม่ค่อยรู้จักกัน ความจริง เพลงบางเพลงของเราที่ไพเราะพอที่จะทำเป็นเพลงของ ชาวอื่นได้เหมือนกัน แต่ก็เข้าลักษณะของเรา ภาษาของ เรา วรรณกรรมของเรา คือไม่ค่อยมีใครมาสนใจนัก เมื่อ เป็นเช่นนั้นคนไทยที่อยากอวดก็เดือดร้อน ไปโทษว่าของ ของเราไม่ดีเสียก็มี บางพวกก็ไปทางตรงกันข้าม คือเมื่อ เขาไม่หาเราเราก็ไปหาเขาเสียก็แล้วกัน แต่ถ้าการไปหา นั้น

ได้ผลมากกว่าที่คาด ถ้าทำหลง ๆ ลืม ๆ เสีย หรือไม่บอกกล่าวว่ามีใครเชิญ ของใคร แล้วคนก็ยังหลงว่าเป็นของของเราเอง มีชื่อมีเสียง ก็น่าทำเหมือนกัน นึกแล้วก็ทำ วลๆ บังเอิญผู้เขียนไม่ได้สนใจติดตามรายละเอียดจึงไม่ค่อยทราบ แต่ถ้าเพลงไหนแปร่งหู ลองสืบประวัติ ก็มักจะพบทุกที

สมัยหนึ่ง ประมาณพ.ศ. 2519 ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร-บางแสน) กับมหาวิทยาลัยมะลยา กำลังเป็นไปด้วยดี มีการส่งคณะเพื่อนรำแลกเปลี่ยนกัน นิสิตไทยก็ร้องเพลง "ราชา ขาขัง" ได้ นิสิตมาเลย์ก็ร้องเพลง "วันเพ็ญเดือนสิบสอง" ได้ นี่ไม่พูดถึงว่าเพลงทั้งสองนั้นมีความดีในตัวเองสักแค่ไหน แต่การกระทำเช่นนั้นมันมีแต่คุณประโยชน์ฝ่ายเดียว โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ถึงประมาณ พ.ศ. 2523 มศว.สงขลา มีการประดิษฐ์ระบำชุด "ศิลปาชีพสงขลา" ขึ้น ระบำชุดหนึ่งมีเพลงประกอบอันมีลีลาสนุกสนาน คนไม่ใช่ นักดนตรี (เช่นผู้เขียนเป็นต้น) ก็ออกจะชอบ ต่อมาเมื่อผู้เขียนไปกวาลาลือมปุร (ที่เราอ่านกันว่า กัวลา ลัมเปอร์) ผู้อำนวยการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมของวิทยาลัยมะลยา ชื่อ อารีฟ อหะมัด ได้เชิญแอดคอร์ดเตียนเพลงพื้นเมืองของเขาให้ฟังเพลงหนึ่ง ผู้เขียนและคนไทยอีกหลายคนสะดุ้ง เพราะเพลงนั้นกับเพลงประกอบระบำของเราคือเพลงเดียวกัน ครั้นปรารถนาก็ว่าทำอะไรจะแลกเปลี่ยนกันไปมาไม่ทราบว่าเป็นของใครกันแน่ ผู้เขียนกลับมาเมืองไทย พบอาจารย์ผู้ฝึกเพลงเข้าก็ถาม จึงได้ทราบว่าเอาเพลงพื้นเมืองมาเลย์มาใส่เข้าไป ไม่ได้คิดอะไรทั้งสิ้น อย่างนี้ถ้าจะเรียกว่าเป็นโจรวัฒนธรรม ก็คงเป็นเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์

เพลงที่ทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจอยู่บ้างก็คือเพลงจินสากล ที่ว่าไม่สบายใจนั้นมิได้หมายความว่าเพลงนั้นไม่ดี ตรงกันข้าม ต้องดีต้องเพราะเราถึงจะเอามา แต่การ

เอามาแน่นแลใช้วิธีที่ทำให้ไม่สบายใจนัก นี้เกี่ยวพันไปถึงเรื่องลิขสิทธิ์ด้วย ถึงไม่เกี่ยวกับน่าจะมีการบอกกล่าวเอามาจากเพลงไหน ชื่ออะไรของใคร เพราะเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน ใครต่อใครก็ตื่นกันหมดแล้วรู้เรื่องกันหมดแล้วว่าจะควรหรือไม่อย่างไร แต่ก็ยังเห็นมีการทำกันอย่างไม่มีที่ระจริงอยู่มีการบอกว่าจากไหน เช่น เพลง "กระบี่ไว้เทียมทาน" เป็นต้น หรือเพลง "สุริยันจันทร์ภา" เป็นต้น นี้ก็เข้าลักษณะที่พูดมาแล้ว คือต่อ ๆ ไปลืม ๆ เสียหน่อยก็จะมีใครจำได้ว่าเอามาจากเพลงอะไร (จะมีก็แต่คนเฮงชวยอย่างผู้เขียนเท่านั้นแหละที่ชอบเอาของอะไรก็ไม่รู้มาเล่าให้ฟังน่าเบื่อจะตาย) นักดนตรีมีชื่อบางวงรู้สึกจะถนัดทางเล่นเพลงแบบนี้เสียด้วย

เพลงที่มีอิทธิพลต่อเพลงไทยสากลมากที่สุดเห็นจะไม่พ้นเพลงอเมริกัน มากยิ่งกว่าเพลงอังกฤษ เพลงอื่น ๆ นั้นหลงหูหลงตาเข้ามาแล้วหายไปโดยเร็ว เรื่องนี้เรารู้กันอยู่ดีทุกคน ลองไปถามนักร้องเขาดูเถิดว่าร้องเพลงเนื้อว่าอย่างไร ถ้าเขาตอบได้แสดงว่านักร้องคนนั้นเป็นพวกพิเศษแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นการจะออกทำออกทางอย่างไรก็หาจำเป็นจะต้องตรงกับเนื้อร้องไม่ เพราะบอกแล้วว่าไม่รู้ พฤติกรรมเช่นนี้มีอยู่มากกว่า 90% ของการกระทำเช่นนั้น

เพลงไทย "สากล" ที่มีทำนองเป็นชาติอื่น ๆ นั้นส่วนหนึ่งเป็นชาตินั้นแท้ ๆ เกือบจะทั้งหมด เช่น เพลง "อารีรัง" ที่เป็นทีเลื่องลือกันในกาลหนึ่ง คือทหารไทยไปรบที่เกาหลี ไปพบรัก-ต้องกลับ ทิ้งนางไว้ให้หวลหาแบบธรรมดา ๆ นั้นแหละ แต่ทำนองเพลงออกจะอ่อนหวานน่าฟัง เขาให้ชื่อว่า "อารีรัง" ความจริงแล้ว "อารีรัง" เป็นเพลงพื้นเมืองเพลงหนึ่งของเกาหลี เล่นในการเก็บเกี่ยวหรืออย่างไรนี้แหละ เราเอาทำนองมาใส่เนื้อไทย กลายเป็นเพลงไทย อย่างนี้ก็มี

เพลงไทยแท้ หรือไทยคลาสสิก ที่มีอิทธิพลต่อเพลงต่างชาติ ซึ่งก็ต้องเป็นสมัยก่อนโน้น คือเพลง “โยเดีย” อโยธยา อยุธยา บวกกับทำร่ำแบบ “โยเดีย” ที่เล่นกันอยู่ในพม่า คือเป็นทั้งคีตศิลป์ และนาฏศิลป์ ดังที่เราอาจหาอ่านได้จาก **เที่ยวเมืองพม่า** พระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาธำรงราชานุภาพ การพื่อนร่ำทำเพลงในพม่านั้นไม่เป็นการโจกรกรรมทางวัฒนธรรมเลย ถึงว่าเพลงหรือทำร่ำจะเปลี่ยนไปบ้างก็เป็นเพราะอายุหรือเวลา หาใช่เพราะจงใจไม่ ยังการบอกกล่าวอีกเล่าพม่าก็ไม่เคยหวังที่จะประกาศเลยว่านี่เป็นของ “โยเดีย” นับว่าน่าชมมาก

เพลงไทยอีกชนิดหนึ่งที่มีอิทธิพลอยู่แถบประเทศเพื่อนบ้าน รู้สึกจะเป็นเขมรหรือไมก็พม่า สมัยประมาณ 30 ปีมาแล้ว (ขอประทานโทษที่เล่าไปเรื่อย ๆ แบบนี้ ไม่มีการอ้างอิง เพราะซีเกียดกัน) คือเพลงร่ำวงผู้ใหญ่ท่านหนึ่งเคยเขียนไว้ในหนังสือเล่มหนึ่งว่า เมื่อไปกินเลี้ยงที่บ้านของ “ผู้ใหญ่” อีกฝ่ายหนึ่งเขาก็เชิญมาฟังเพลงไทย ซึ่งทุกคนก็เข้ามานั่งล้อมฟังด้วยความตั้งใจ แล้วเขาก็เปิดเพลงร่ำวง ทุกคนก็ฟังกันอย่างเคร่งขมึ่มประดุจฟังเพลงคลาสสิก ฉะนั้น ผู้เขียนอ่านแล้วก็ประทับใจมาก เชื่อเลยว่าเขาเห็นเป็นของมีค่า เสียตายตอนนี้คงเปลี่ยนแปลงค่านิยมนั้นไปเสียแล้ว มิฉะนั้นเราก็จะได้พิสูจน์ความจริงกันอีกข้อหนึ่งที่ว่า จะศึกษาอะไรที่เป็นไทย ๆ ต้องออกไปศึกษานอกเมืองไทย เช่น ศึกษาเพลงร่ำวงดังที่ยกตัวอย่างมาแล้วเป็นต้น นี่น่าเสียดายนัก

เมื่อพูดไปอย่างนี้ถึงขนาดนี้ ก็ชักรู้สึกว่าจะควรจะพูดถึงพวกต่างชาติเสียอีกบ้าง จะได้ไม่นึกว่าใจมดีแต่ชาติตน ความจริงการพูดถึงต่างชาติเช่นนี้จะว่าใจมดีก็กระไรอยู่ ประมาณต้นปี 2524 มศว.สงขลา มีงานประกวดดนตรีไทย ฯลฯ ครั้งที่ 2 คราวนี้พวก เกตุมา (คณะเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมะลยา) มาไม่ได้

เขาก็จัดการส่งคณะเอกชนมาแทน ชื่อคณะ **ทราดิโอซ่า** คณะนี้หน้าตาเข้าที เป็นนักแสดงอาชีพอยู่ในระดับดีมาก หัวหน้าชื่อ ดาอู้ด โอมาร์ ซึ่งบอกผู้เขียนว่าเขาเคยเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ โดยเป็นศิษย์ของ คุณหญิงหม่อมแก้ว สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เมื่อเป็นเช่นนั้น ความขงใจที่ว่าทำไมคณะนี้จึงมีลีลาท่าทางสวยและแปลกกว่าคณะอื่น ๆ ของมาเลเซียก็หมดไป เขาคงเอาสิ่งสวยของงามที่เรียนไปจากอาจารย์หม่อมแก้ว ๆ ไปเสริมเข้าจนกลายเป็นชุดระบำที่มีความแปลกความงามมากกว่าที่เคยเป็น เพราะถึงลีลาท่าทีของระบำไทยกับมาเลเซียจะต่างกันแค่ไหน แต่ต่างก็ยังเป็นระบำของอาเซียนด้วยกัน

ถามว่าอย่างนี้เป็นโจรวัฒนธรรมหรือไม่ คำตอบต้องว่าไม่ เราเปิดโอกาสให้เขา เขาเอาไปทำของเขาให้สวยกว่าเดิม ก็ต้องถือว่าเขาเก่งไป

ในปี 2524 มศว.สงขลา ได้รับเชิญไปแสดงในงาน “เปสตารี” หรืองานทำนองออกร้านแสดงสินค้ารับน้องใหม่ ฯลฯ ขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยมะลยา ผู้เขียนขอให้หนังสือเราเรียนการ “รำเทียน (ลิณ)” จากเขา โดยบอกกล่าวขออนุญาต เขาตั้งใจจัดการสอนให้ และเราก็เอามาแสดง โดยให้ชื่อว่า “รำเทียนเกตุมา” อย่างนี้ดีกว่าของ ทราดิโอซ่า ด้วยซ้ำไป

การบอกไม่บอก การแก้ง้างทำลึ้ม การนำให้คนหลงว่าเป็นของตน นี่แหละเป็นสิ่งที่ทำให้ราคาของอย่างยิ่งประมาณสิบปีมาแล้ว คณะ “เกตุมา” ได้ไปเมืองไทยนำเอา “ระบำกะลา—เต็มปุง” ไปแสดง ทำให้เราชอบออกชอบใจกันมาก “เต็มปุง” เป็นระบำที่มีแต่จังหวะเร้าใจ ไม่มีเพลง ทำเด่นเป็นของหญิงสาวชาวมาเลย์แท้ ๆ ความสนุกสนานที่เกิดจาก “เต็มปุง” นี้ทำให้เรานึกอยากหัดบ้าง แล้วเราก็หัดได้ เพราะเรามีนิสัยฝีมือดี สรุปว่าดีหมดก็หัดได้เร็ว ชั้นแรกก็เรียกกันว่า “ระบำกะลา” ตามแบบของมาเลย์ และมีการบอกด้วยว่าได้มาอย่างไร ต่อมาเข้าที่มานั้นชักเลือน ๆ ถึงระยะหนึ่งเขามีการแสดงของทั้งสี่ภาค ระบำกะลาก็กลายเป็นของภาคใต้ เพราะเกิดจากภาคใต้ อันมีมะพร้าว และกะลามะพร้าวมาก ฟังสังเกตว่าตอนนี้ “มาเลย์” หายไปแล้ว เมื่อมีบางคนค้านว่าเอามาจากเขา แถวกวลา ล้อมปุง คนที่ “โปรโฮมท” รายการนี้ ก็ตอบว่า “ของภาคใต้เราจริง ๆ ก็คงจะมี” ครั้นค้านว่า “ไม่มีไม่มีแน่ ๆ ระบำนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดเหมือน ๆ กัน” เขาก็ออกไปท้าว “ช่างมันเถอะน่า เราตัดแปลงเอาหน่อยก็แล้วกัน” แล้วเขาก็ตั้งต้นเอาระบำกะลาไปแสดงต่อไป ผู้คนไม่รู้เรื่องก็สรรเสริญเป็นการใหญ่ และนี่ก็เป็นของไทย ต่อมาถึงการแข่งขันกีฬาเขตที่ภูเก็ต เขาก็พยายามเรียกว่า “ระบำพรก” แต่ชาวภาคอื่น ๆ ก็ยอมเรียกว่า “ระบำกะลา” อยู่ดี คือมันฟังไพเราะกว่ามันเถอะ ต่อมาระบำกะลานั้นเผยแพร่ไปใหญ่ในรูปแบบที่อาจจะเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่คงลักษณะมาเลย์ซึ่งเราบอกปาว ๆ ว่านี่คือไทยปักษ์ใต้ แม้จะไปแสดงที่พิษณุโลก ที่งานเที่ยวเมืองไทย สวนอัมพร ฯลฯ ส่วนแต่มี “ระบำกะลา” ของชาวใต้ทั้งนั้น

อย่างนี้สี่เป็น “โจรวัดนครธรรม” โดยสมบูรณ์ โดยเฉพาะผู้ที่เอามาฝึกหัดแล้วจงใจไม่บอกไม่รับว่ามีอิทธิพลมาเลย์อยู่ที่ใด แล้วท่านนึกว่าจะพ้นจากผู้รู้เห็นกระนั้นหรือ

พอนักศึกษาชาวมาเลย์เขามาดูท่าดาปรีบ ๆ เราก็ต้องทำดาปรีบ ๆ บ้างเช่นกัน

ความจริงการเอาระบำ “พื้นบ้าน” ของชาติหนึ่งมาเล่นเป็นของอีกชาติหนึ่งนั้น ใคร ๆ ก็น่าจะนึกออกว่ามันเสียเกียรติภูมิมิใช่เล่น ยิ่งอย่างเมืองไทยซึ่งมีชนบทการท่องเที่ยวร้างดงม และหลายหลากอย่างที่จะมีชาติอื่นในอาเซียนแข่งได้ก็แต่อินโดนีเซียนั้น ยิ่งไม่ว่าเสียหายนขนาดไหนเราพึงจำไว้ให้ดีกว่า แม้แต่มาเลย์เองก็ยอมรับว่าวัฒนธรรมโดยเฉพาะ การขับร้องพ็อนรำในอาเซียนอาคเนย์นี้มีอยู่สองชาติที่เป็นเอก คือไทยและอินโดนีเซีย แล้วทำไมเราต้องเอาของคนอื่นเขามาแสดง ผู้เขียนขอประบ้ำกะลามากแต่ต้องให้อยู่ในที่ของมัน ของเราถ้าไม่มีอะไรจริงก็สู้สุดสำหรับประดิษฐ์ของใหม่ขึ้นมาจะดีกว่า เช่น “ระบำร่ม” เป็นทำนองเล่าเรื่องราวว่ามีประโยชน์ ป้องกันฝนก็ได้ ป้องกันตัวก็ได้ ประดับตัวก็ได้ ยิ่งภาคใต้ยิ่งแล้วใหญ่ คนต่าง ๆ ชาติต่าง ๆ ภาษาก็ใช้ร่วมกันทั้งนั้น ฯลฯ อย่างนี้จะดีกว่าเป็นกองอย่าลืมนึกว่าผู้ที่เป็น “โจรวัดนครธรรม” นั้นมิใช่ผู้ร่ำหากเป็นผู้ฝึกนำมาดัดแปลงโดยไม่บอกกล่าวไม่ยอมรับความเป็นเจ้าของเดิม ผู้ที่นั้นแลเถียงให้พ้นจากข้อกล่าวหานี้มิได้เลย

“โจรวัดนครธรรม” ที่เราพูดมาแล้วมี 2 ชนิด ซึ่งบางทีก็ปนกัน คือโจรทางคีตศิลป์ และโจรทางนาฏศิลป์ ส่วนโจรทางวรรณกรรม หรือ “โจรวรรณกรรม” นั้น ขอเก็บไว้พูดเป็นเรื่องต่างหาก เพียงแต่ขอให้เข้าใจว่า แม้บัดนี้โจรชนิดนี้ก็หาหายไปได้ไม่ กลับจะมากขึ้นด้วยซ้ำ แสดงว่าเราหน้าด้านขึ้นเป็นกอง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์นั่นเอง

ที่พูดมานี้ส่วนใหญ่จะเป็นในแง่ของผู้ที่ไปจกจกของชาติอื่นมา คือเป็นโจรวัดนครธรรม จากนั้นไปก็ต้องพูดถึงผู้จกโจรกรรมทางวรรณกรรมบ้าง ธรรมดาผู้ที่ถูกโจรกรรมย่อมไม่ชอบการถูกกระทำเช่นนั้น ทั้งยังรู้สึกเสียดยสิ่ง

ถูกโจรกรรมนั้นไปเป็นอันมาก แต่ผู้ที่ถูกโจรกรรมทางวัฒนธรรมนี้พูดไม่ถูกว่ารู้สึกอย่างไร มันปน ๆ กันชอบกลใจหนึ่งก็หนอยแน่ะ มันเอาของเราไปโดยไม่บอกกล่าวหรือไม่พูดให้ผู้รู้ อีกใจหนึ่งก็เออ ของเรามันดีจริง ๆ เสียด้วยมันถึงเอาไป ที่เหนือกว่าอารมณ์ใดก็คืออารมณ์คุณกนิศ ๆ ถ้าถูกเขาโจรกรรม

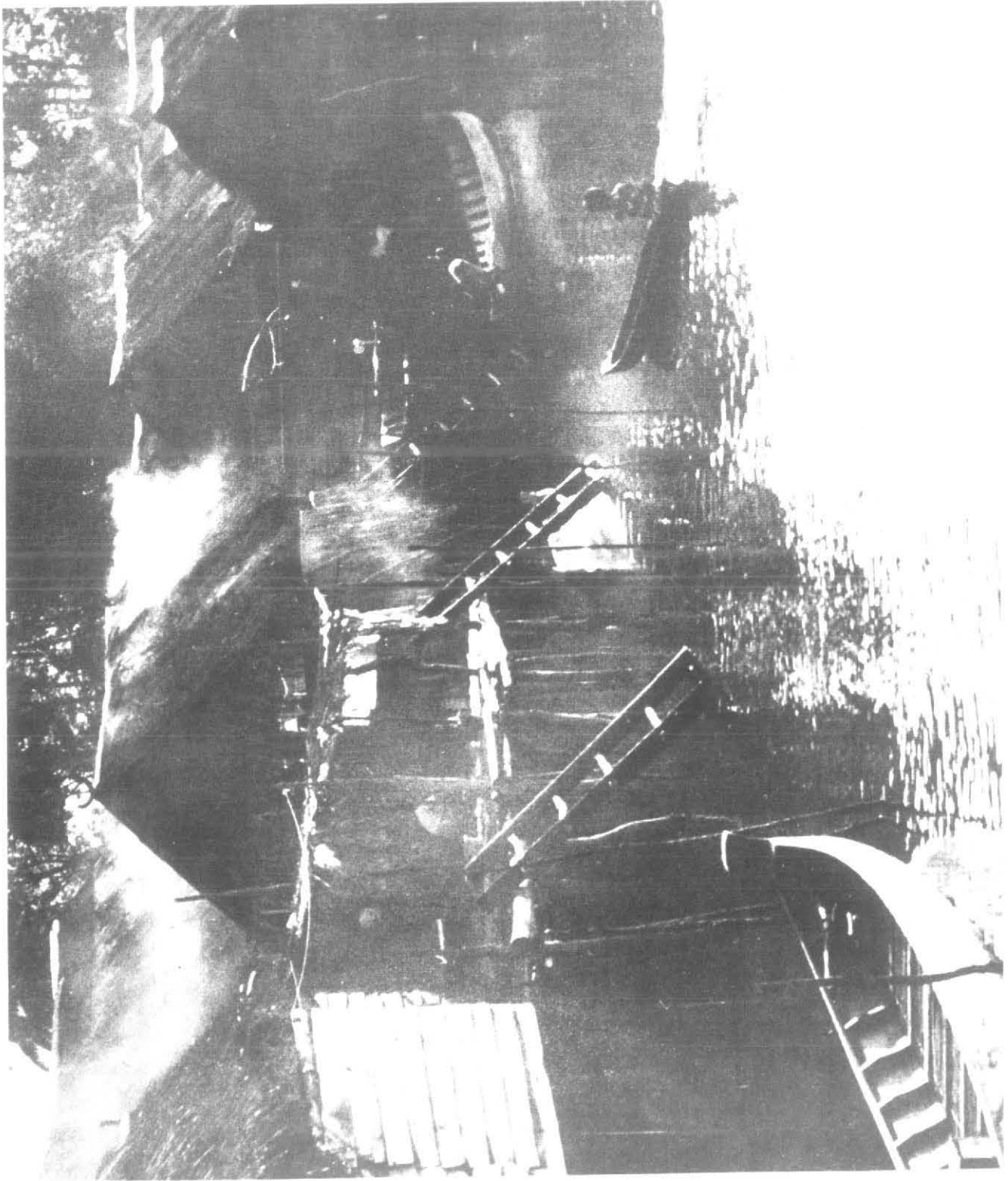
ขอย้อนกลับไปพูดถึงโจรวัฒนธรรมโดยจงใจเสียอีกที่ การจงใจในที่นี้หมายถึงการไม่บอกกล่าวให้รู้ว่าเรื่องนี้มีที่มาที่แท้จริงอย่างไร เพื่อนผู้เขียนซึ่งเป็นชาวกวาลาล้อมปุร มาหา ผู้เขียนดีใจออกไปต้อนรับ เราก็กอดกันหน้าเราอยู่ซ้ายที่ขวาที่ นี่ขออนุญาตพูดถึงประเพณีซึ่งความจริงอยู่นอกประเด็นแต่ก็ยังอยู่ในวัฒนธรรมเหมือนกันคนไทยพุทธที่เป็นพุทธแท้จริงแทนที่จะตำหนิว่าใช้ประเพณี "แขก" ก็กลับจะสรรเสริญ ในทำนองเดียวกัน ผู้เขียนไปกวาลาล ล้อมปุร พบเพื่อนเข้า เขาดีใจ ยกมือไหว้ แต่ก็แฉะมืออยู่แฉ่อก ผู้เขียนคิดว่า คนมาเลย์มุสลิมที่แท้จริงก็ควรจะสรรเสริญเขาเช่นกัน (ขออนุญาตต่อเรื่องออกนอกวงไปอีก การแสดงความเคารพพระราชาวงศ์ เช่น ในราชสำนักเคดะห์นั้นเขาก็ใช้การไหว้แฉ่อกนี่เอง) ผู้เป็นตัวอย่างทั้งสอง คือผู้เขียนและเพื่อน เป็นผู้แสดงด้วยความตั้งใจในชั้นแรก และไม่มีทางเป็นโจรวัฒนธรรมได้เลย แต่ถ้าผู้เขียนเอาการกอดเช่นนั้นมาแสดงกับเพื่อนคนไทยพุทธ นั้นกลายเป็นการเล่น ซึ่งก็ไม่สวยงาม ความจงใจยังมีอยู่ ถ้าผู้เขียนเป็นครูนาฏศิลป์ ยังชอบตำราบางทำของอินโดนีเซีย เอามาให้นักศึกษาไทย ใจรู้อยู่เต็มที แต่ไม่บอก ผู้เรียนก็ยอมไม่รู้ ถึงตอนนี้ผู้เขียนกลายเป็นโจรวัฒนธรรมไปแล้ว

เท่าที่พูดมานี้ เป็นการพูดในเวลาอันจำกัด และเป็นการพูดตามสบาย (ทั้ง ๆ ที่เรื่องไม่ชวนให้สบายนัก) ตัวอย่างที่ยกมาก็อาจจะไม่ถูกต้องหรือไม่มากพอ อาจจะ

ยังมีอย่างอื่น ๆ อีก ความจริงการกระทำเช่นนี้มีได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะเมืองไทย ประเทศอื่น ๆ สถานที่อื่น ๆ ก็ย่อมเกิดขึ้นได้เช่นกัน เพียงแต่เราไม่รู้ไม่เห็น ถึงเห็นหรือไม่เห็นก็ไม่ใช่เป็นของดีที่เราควรเอาเป็นตัวอย่าง เหมือนเพื่อนริสูบผืนแล้วก็ติดเฮโรอีน เราจะเอาบ้างหรือ ของดีก็ควรเอา แต่ในทางกลับกันของใดเสียก็ควรโยนทิ้งอย่าไปเสพเสวนาด้วย การโจรกรรมทางวัฒนธรรมนี้มีลักษณะเป็นโจรอยู่ตรงที่ว่า เราละเลยไม่บอกกล่าวที่มาของวัฒนธรรมส่วนนั้น ๆ จะด้วยความจงใจหรือไม่ก็ตามที่เถิด อย่างนี้ต้องระวัง อย่าให้เกิดบ่อย มิฉะนั้นแล้วก็จะถึงจุดหนึ่งซึ่งเราจะทำตามหลักที่ว่า "อะไรก็ได้" แล้วเราจะรู้สึก!

สมมุติว่าเราเห็นฟ้องต้องกันว่า เราควรจะทำจัดการโจรกรรมทางวัฒนธรรมนี้เสีย ก็ยังเกิดคำถามต่อว่า ควรจะทำอย่างไร คำตอบอันฟังดูกว้างขวางนำห้วงก็คือ ต้องสอน คำตอบอยู่ที่โรงเรียน แต่นี่เป็นความจริงใครจะเถียงมิได้ ทางที่เราจะทำได้ก็คือ การสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาเท่านั้น เราสร้างโดยการสอนให้เด็กของชาติมีวินัย พอที่จะไม่หยิบฉวยของใครมาโดยเอาประโยชน์ของตนแต่ฝ่ายเดียว สอนให้เด็กของชาติมีความพากพุมใจ ในมรดกของชาติ มีเกียรติพอที่จะไม่ลดตัวต่ำลงไปถึงขนาดนั้น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และมีความรับผิดชอบ ในกิจการทั้งปวงกระทำลงไป ส่วนการที่จะถึงซึ่ง "ความ..." เหล่านั้น นามธรรมเหล่านั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายร่วมกัน รวมทั้งครู ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด การกระทำเช่นนี้จะกินเวลาประมาณ 20 ปี คือหนึ่งช่วงคนพอดี ซึ่งควรเริ่มได้แล้วตั้งแต่วันนี้ มิฉะนั้นก็จะสายเกินไป

แนวทางในการสืบทอดเพลง พื้นบ้านอีสาน

โดย วิณา วิสเพ็ญ

อาจารย์ประจำภาควิชา ภาษาไทยและภาษาตะวันตก คณะมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

สภาพทั่วไปของ

เพลงพื้นบ้านอีสานในปัจจุบัน

ก่อนที่จะกล่าวถึงสภาพของเพลงพื้นบ้านอีสานในปัจจุบัน เพื่อความเข้าใจตรงกัน ขอนิยามว่าเพลงพื้นบ้านอีสาน (Folk Song) นั้นหมายถึง เพลงของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นที่รับรู้เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งคำนี้หลายคนมักจะเรียกสับสนกันกับเพลงพื้นเมือง โดยทั่วไปแล้วเพลงพื้นเมืองหมายถึง เพลงซึ่งเป็นที่รับรู้ทั่วไปทั้งภาคมักเป็นเพลงที่ทุกท้องถิ่น หรือหลายท้องถิ่นรู้จักและร้องเล่นกันได้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงเพลงพื้นบ้านอีสานจะพบว่า บางเพลงยังมีลักษณะเป็นเพียงเพลงพื้นบ้าน หลายเพลงที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายกลายเป็นเพลงพื้นเมืองขึ้น

ถ้าพิจารณาถึงประเภทของเพลงพื้นบ้านอีสานโดยยึดหลักเวลาและโอกาสในการร้องเป็นหลักพบว่า แบ่งประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. เพลงพิธีกรรม (Ceremonial Song) เป็นเพลงที่ใช้ในประเพณีชีวิตตั้งแต่เกิด แต่งงาน บวช หรือตาย เพลงประเภทนี้ได้แก่ การลำพระเวส หรือเทศน์มหาชาติ การแห่ต่าง ๆ เช่น แห่ลอยพร แห่มีที่ แห่กองข้าวน้อยฆ่าแม่ แห่เดินดง เพลงประกอบพิธีกรรมของชาวกูไท ชาวแสก และชาวโซ่ การลำผีฟ้ารักษาคนป่วย การสวดในงานศพ การสวดสารภัญญะ ซึ่งมักพบในโอกาสบุญทอดเทียนเข้าพรรษา การร้องในทำนองเข็ง บั้งไฟในงานบุญบั้งไฟ และการสู้ขวัญในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

2. เพลงร้องเล่น (Social Song) เป็นเพลงที่ชาวบ้านตั้งแต่เด็ก ๆ คนหนุ่มคนสาว หรือผู้ใหญ่ ร้องกันเพื่อความสนุกสนานในงานเทศกาล หรือวาระพิเศษ เช่น

เมื่อมีงานบวช ชาวบ้านต้องการความสนุกสนานในเวลาคำคืนก่อนถึงพิธีมักมีการเล่นเพล เพลงที่นิยมทั่วไปจนกลายเป็นเพลงพื้นเมือง คือการลำแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นลำเรื่อง ลำกลอน ลำเพลิน ลำคู่ ลำชิงซู ฯลฯ เป็นที่นิยมกันมาก จนกลายเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของอีสาน จนบางคนแทบจะลืมนำ เพลงพื้นบ้านยังมีอีกหลายประเภท เพลงพื้นบ้านเฉพาะถิ่นที่จัดอยู่ในประเภทนี้ก็คือ เพลงโคราช พบเฉพาะใน จ.โคราช เจริญต่าง ๆ จะว่ากันในแถบ จ.สุรินทร์ บุรีรัมย์ เพลงของพวกกูไท ส่วย โซ่ แสกก็นิยมเฉพาะในแถบ จ.สกลนคร เพลงที่เด็ก ๆ ร้องประกอบการละเล่นก็จัดอยู่ในประเภทนี้ด้วย นอกจากนี้เราอาจจัดเพลงประกอบการฟ้อน การรำเข้าอยู่ในประเภทนี้ด้วย เช่น เพลงประกอบการฟ้อนกูไท เพลงประกอบการเต้นสาก การรำกระโถนติงตอง เป็นต้น

3. เพลงกล่อมลูก (Lullabies) เป็นเพลงที่ชาวบ้านร้องเมื่อต้องการกล่อมลูกให้หลับ แต่ละท้องถิ่นจะใช้เนื้อความ และทำนองแตกต่างกันไป

เพลงพื้นบ้านที่กล่าวข้างต้นนี้เมื่อพิจารณาถึงวิธีแสดงออก มีเพลงหลายชนิดมักจะกระทำควบคู่ไปกับดนตรี นั่นคือเมื่อมีการลำก็ขาดดนตรี แคนไม่ได้ หรือถ้าลำเป็นเรื่องก็จะเพิ่มกลอง ฉิ่ง ฉาบ กั๊บแกบเข้ามา เพื่อให้ลีลาของเรื่องสนุกสนานเข้มข้นยิ่งขึ้น ดังนั้นสิ่งที่วิวัฒนาการควบคู่มาพร้อมกับเพลงพื้นบ้านก็คือ ดนตรีพื้นบ้าน (Folk Music) จนบางครั้งเมื่อเอ่ยถึงเพลงพื้นบ้านแถบจะแยกไม่ออก ระหว่างการขับเพลงโดยปาก กับการเล่นดนตรีพื้นบ้าน เพราะทั้งสองอย่างนี้หลายครั้งต้องอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ ถ้าจะตั้งข้อสังเกตก็จะพบว่าดนตรีพื้นบ้านจะอยู่ควบคู่กับเพลงประเภทที่ 2 คือ เพลงร้องเล่น (Social Song) แต่ก็ปรากฏอยู่บ้างในประเภทที่ 1 คือการลำผีฟ้า ซึ่งต้องใช้แคนประกอบด้วย ในเพลงร้องเล่นนั้น

เครื่องดนตรีที่ใช้เป็นหลักคือแคน ซึ่งทางด้านดนตรีก็จะมีแนวทาง เอกลักษณ์และวิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ เฉพาะตนเกิดมีลายแคน ลายพิน ลายซอ และลายโป่งกลางแบบต่างๆ ในการศึกษาถึงศิลปะการแสดงออกของพื้นบ้านทั่วไป เป็นที่ยอมรับกันว่า ไม่ว่าจะเป็นเพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน สิ่งที่เกิดควบคู่กันมากับเพลงและดนตรีก็คือ การพ้อนรำพื้นบ้าน ซึ่งปรากฏทั้งรำในพิธีกรรมเช่น รำผีฟ้า แสก เต็นสาก รำตั้งหวาย หรือรำเพื่อความสนุกสนานตามเทศกาล เช่น รำกลองยาว เซิ้งบั้งไฟ เรือมอันเร พ้อนช่วยมือ รำโป่งกลาง เป็นต้น ดังนั้นถ้าจะพิจารณาสภาพทั่วไปของเพลงพื้นบ้านอีสาน บางครั้งต้องพิจารณาทั้งด้านดนตรีและการพ้อนรำควบคู่ไปด้วย

สภาพทั่วไปของเพลงพื้นบ้านอีสานในปัจจุบันพิจารณาตามทัศนะของผู้เขียนมีความเห็นว่า! เพลงทั้ง 3 ประเภทที่พยายามแบ่งเป็นหมวดหมู่ข้างต้น มีลักษณะร่วมเหมือนกับเพลงพื้นบ้านทั่วโลก นั่นคือ “หลายเพลงที่ผู้ร้องเองไม่รู้ว่ามีใครแต่ง แต่ได้มีการร้องจากปากหนึ่งไปยังอีกปากหนึ่ง หรือจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่งเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน จนทำให้เกิดความแตกต่างของทำนองเพลง จนไม่สามารถหารูปแบบที่เป็นต้นตอได้ ชาวบ้านทั้งหลายมักจะร้องได้โดยการจำ” เพลงพื้นบ้านอีสานก็เข้าลักษณะที่ว่านี้ เช่น การสวดสารภัญญ์ ซึ่งมีความเชื่อกันว่า เดิมเกิดจากการเล่านิทานที่เป็นคติธรรมสู่กันฟัง และได้วิธีการเล่าให้น่าสนใจโดยใส่ทำนองเข้าไป ลักษณะที่ปรากฏในปัจจุบันก็คือ มีการประกวดประชันกันระหว่างหมู่บ้านแทนที่จะเป็นการเล่าเพื่อความสนุกสนาน แต่สถานที่ยังคงเดิม มีการสวดที่วัด บางที่เราเรียกการสวดสารภัญญ์ว่า การร้องสารภัญญ์ เพราะถ้าชาวบ้านเป็นผู้ขับมักใช้ว่าร้อง ส่วนคำว่าสวดมักใช้กับพระ เพราะทำนองสารภัญญ์นั้น แรกเริ่มคงมาจากพระเป็นผู้ขับทำนองต่าง ๆ ครูของชาวบ้านก็คือพระนี่เอง

แล้วว่าต่อ ๆ ไปเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไป ชาวบ้านจะดัดแปลงและต่อเติมทำนองตามที่เห็นว่าไพเราะ ยิ่งมีการประกวดกัน การดัดแปลงให้ทำนองแตกต่างกันย่อมมีมากขึ้น ทำนองสารภัญญ์แม้จะเนื้อความเดียวกัน จึงมีหลายทำนองด้วยเหตุนี้ แต่ลักษณะนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นข้อที่เสียหาย กลับแสดงความเป็นพื้นบ้าน (Folk) อย่างเด่นชัด เพราะส่วนหนึ่งที่จะจัดว่าสิ่งใดมีความเป็นพื้นบ้านหรือไม่ มักดูที่สิ่งนั้นจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับการสร้างสรรค์จากชุมชนชาวบ้านนั้นเสมอ

ลักษณะดังกล่าวนี้ เกิดกับดนตรีพื้นบ้านด้วย ดนตรีพื้นบ้านอีสานจะมีทำนองเรียกว่า “ลาย” เท่าที่ปรากฏพบว่า ลายแคนจะมีลายหลักอยู่เพียง 2 ลาย แต่ฟังแล้วเหมือนมีหลายลาย เพราะผู้เป่าแคน เป่าเสียงคนละระดับกัน ลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย ลายส้อย ลายแมลงภู่ ตอมดอก ถือว่าอยู่ในชุดเดียวกัน ใช้ประกอบการลำทางสั้น ส่วนลายน้อย และลายใหญ่จะมีทำนองเดียวกัน คือ ลายน้อยเสียงสูง ลายใหญ่จะมีเสียงทุ้ม มักเป่าประกอบการลำทางยาว นอกจากนี้ชาวบ้านยังคิดลายของแคน พิน โป่งกลางเพิ่มขึ้น โดยเลียนเสียงธรรมชาติเกิดลายวู้ขึ้นกุ ลายลมพัดพร้าว ลายนกใส่บินข้ามทุ่ง เป็นต้นซึ่งเมื่อฟังต่อกันไป ลายก็ผิดเพี้ยนกันไปบ้าง บางครั้งมีการต่อเติมเสริมแต่งเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจถือว่าเป็นการแปรทำนอง (Variation) โดยฝีมือชาวบ้านก็ได้ แต่ก็พอมีทำนองหลัก (Melody หรือ theme ของเพลงนั้นอยู่) ดังนั้นเราจะตามหาแบบแผนของเพลงกับนักดนตรีพื้นบ้านไม่ค่อยได้นัก เพราะเท่าที่สังเกต เมื่อให้นักดนตรีพื้นบ้าน ดีโป่งกลางให้ฟัง สิ่งที่พบก็คือ การดีโป่งกลางทำนองเดิมในเที่ยวที่ 1 กับเที่ยวที่ 2 จะไม่เหมือนกัน มีทั้งเพิ่มและลดทำนองปะปนกันไป

การรำพื้นบ้านก็เข้าลักษณะนี้ คือหาแบบแผนที่แน่นอนได้ยาก เพราะเป็นทำรำที่คิดขึ้น โดยชาวบ้าน

หลายกลุ่มหลายชนบทรวม เนียม หลายสำเนียงหลายภาษา และมีความเป็นอยู่แตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ และการติดต่อกันสมัยโบราณ เช่น นครราชสีมาเป็นย่านหนึ่ง จ.เลยย่านหนึ่ง หนองคาย อุดรธานี บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษย่านหนึ่ง อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ขอนแก่น กาฬสินธุ์เป็นอีกย่านหนึ่ง และสกลนคร นครพนม ก็เป็นอีกย่านหนึ่ง ดังนั้นศิลปะการฟ้อนรำจึงแตกต่างกันตามชนบของกลุ่มจังหวัดที่ใกล้ชิดเกี่ยวพันกันด้วย ถ้าจะศึกษาถึงแบบของการรำว่า อันไหนเป็นรำพื้นบ้านแท้ ๆ ก็คงตอบได้ว่า รำที่ปรากฏในหมู่บ้านนั้น ๆ ที่ชาวบ้านถ่ายทอดกันมาเรื่อย ๆ สิ่งจะตัดแปลงสร้างสรรค์บ้างก็ทำโดยชาวบ้าน เช่น การรำอาไย หรือเรือมอันเร ก็เป็นรำของแถบ จ.สุรินทร์ บุรีรัมย์ รำภูไท เป็นของชาวภูไท แต่ก็แตกต่างกันไปตามจังหวัด เช่น สกลนครมีแบบหนึ่ง กาฬสินธุ์แบบหนึ่ง และนครพนม แถบ อ.เรณูนคร ก็เป็นแบบหนึ่ง แต่รำที่มีกันทั่วไปที่พอเป็นสัญลักษณ์ร่วมของชาวอีสาน คือ การเซิ้ง เพราะมีอยู่แทบทุกจังหวัดนั่นเอง และการเซิ้งก็มีผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่แตกแขนงไปอย่างมากมาย จากเซิ้งบั้งไฟ เป็นเซิ้งกระดัง เซิ้งสวิง เซิ้งกระติบ เซิ้งข้าวปั้น เซิ้งกะลา เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่าปัจจุบันเพลงพื้นบ้านมีปรากฏอยู่ทั้งในรูปแบบโบราณ และแบบใหม่

2. การแสดงหรือการเล่นเพลงแบบดั้งเดิมหาได้ยาก มักจะได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมเมืองเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าจะยังมีการเล่นอยู่แต่ก็นับวันจะน้อยลงไปทุกวัน ซึ่งพอวิเคราะห์สาเหตุได้ดังนี้

ประเภทแรก เนื่องจากชาวบ้านมีความสะดวกในการติดต่อกับในเมือง จึงรับค่านิยมแบบสังคมเมืองไปใช้ มีโอกาสชมภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ทำให้ชอบดูการแสดงประเภทอื่น ๆ ที่ปรากฏในทีวีมากกว่า และนานเข้า

ค่านิยมก็เปลี่ยนไป นิยมที่จะทำตัวให้เหมือนคนในเมืองใหญ่ เพราะคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงว่าเป็นคนที่เจริญแล้ว จึงพากันทิ้งเพลงที่เก่าแก่ที่เคยร้องที่เคยไพเราะให้ชาวบ้านที่ยากจนกว่าและสิ่งเหล่านี้จะเกิดกับเด็กหนุ่มสาวชาวบ้านโดยเมื่อยังอยู่ในหมู่บ้านเคยร้องเพลงต่าง ๆ ของชาวบ้าน เคยลำได้ หรือเคยร้องสารภัญญ์ เมื่อไปเรียนหนังสือในเมืองค่านิยมจะเปลี่ยนไป ไม่กล้าแสดงตัวว่าร้องเพลงพื้นบ้านได้เพราะกลัวการดูถูกจากเพื่อน ๆ ทำให้ไม่สนใจที่จะฝึกฝนเพลงพื้นบ้านต่อไป หันมานิยมเพลงไทยสากล เพลงสากล หรือเพลงลูกทุ่ง

ประการที่ 2 เป็นเพราะภาวะทางเศรษฐกิจบีบคั้น หนุ่มสาวทั้งหลายมาทำงานในเมือง และเข้าเมืองหลวงเป็นส่วนใหญ่เลยไม่มีโอกาสรับมรดกด้านเพลงพื้นบ้าน จากพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิดได้ทำให้ลิ้มลิ้มเพลงแบบดั้งเดิมไป และยังคงเหลืออยู่กับคนชั้นพ่อแม่ผู้ใหญ่อื่นๆ หรือพระในวัด ซึ่งนับวันจะแก่เฒ่าและตายไป ซึ่งเป็นข้อที่น่าห่วงเหมือนกันว่าเมื่อหมดจากบุคคลเหล่านี้ เพลงพื้นบ้านอาจจะขาดช่วงต่อ และพ่อแม่เองก็ต้องช่วยกันทำมาหากินเวลาที่จะกล่อมลูกโดยใช้เพลงกล่อมเด็กแบบเดิมเริ่มเลือนไป

ประการที่ 3 อิทธิพลของเครื่องบันเทิงชนิดอื่นมีเหนือกว่า เช่น ขณะนี้มีหนังเร่ออกตระเวนฉายตามหมู่บ้านมากมาย และเก็บเงินราคาถูก การดูหนังเร่เป็นความบันเทิงชนิดใหม่ที่กำลังเฟื่อง หรือเมื่อมีงานบวช งานทอดกฐิน เดิมเคยจ้างหมอลำไม่ว่าจะเป็นหมอลำหมู่หรือหมอลำเดี่ยว บางครั้งอาจเป็นหมอลำคู่ วากลอนแก้กันชายหญิง ปัจจุบันนิยมจ้างหนังไปฉาย

จึงสรุปได้ว่า การเล่นเพลงแบบพื้นเมืองมักเหลืออยู่ในสังคมหมู่บ้านที่ไม่ค่อยเจริญ การคมนาคมลำบาก ส่วนหมู่บ้านที่เจริญเพลงพื้นบ้านเริ่มเลือนไป

3. ความแตกต่างกันในด้านภาษา ทำให้เพลงพื้นบ้านเป็นที่รู้และสืบทอดเฉพาะถิ่นเท่านั้น เช่น เพลงพื้นบ้านแถบสุรินทร์ บุรีรัมย์ ผู้ที่อยู่จังหวัดอื่นไม่มีทางที่จะฟังเข้าใจ และสืบทอดสิ่งเหล่านี้ได้ นอกจากลูกหลานของเขาเองจะสนใจสืบต่อมา

4. เพลงพื้นบ้านอีสานในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ส่วนรวมของชาวอีสาน คือการลำในช่วง 26 ปีที่ผ่านมา ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่มีวิถียุวนแก่กล้าในการรักศิลปะการแสดงออกชนิดนี้ได้รวมตัวกันถึงเป็นสมาคมหมอลำอีสานขึ้น ช่วงแรกปรากฏแถบ จ.อุบล ขอนแก่น ต่อมาจึงค่อย ๆ กระจายไป มีการเขียนกลอนลำในเนื้อความที่ทันสมัยยิ่งขึ้น การตั้งเป็นสมาคมนั้น มีลักษณะเป็นโรงเรียนสอนการลำ และเป็นศูนย์กลางในการรับติดต่อจากเจ้าภาพเพื่อไปลำในงานต่าง ๆ สมาคมมักตั้งในตัวจังหวัด ส่วนหมอลำก็คือ ศิลปินจากหมู่บ้านต่าง ๆ ที่ไปสมัครเข้าสังกัดสมาคมนั้น ๆ ผลจากการตั้งสมาคมหมอลำทำให้เพลงพื้นบ้านอีสานประเภทหมอลำกระจายไปอย่างแพร่หลาย และเป็นอาชีพที่มั่นคงของหมอลำที่มีชื่อเสียง มีการบันทึกเทปออกเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง บันทึกเป็นแผ่นเสียงขายตามร้านแผ่นเสียงทั่วไป แต่ระยะนี้มีข้อที่น่าสังเกตว่า ศิลปินหมอลำหลายคนได้มีปัญหาในเรื่องการหางานแสดงปล่อยให้หายหุ้นเป็นตัวกลางในการรับติดต่องาน ทำให้ค่าแสดงไม่ได้เต็มที่ ผิดกับสมาคมหมอลำสมัยก่อนที่นายกสมาคมไม่ใช่หายหุ้น แต่เป็นหมอลำที่มีความสามารถ คณอยอมรับนับถือ สามารถสอนแนะนำเรื่องการลำแก่สมาชิกที่ยังลำไม่เก่งได้

5. ถ้าพิจารณาในประเด็นที่ว่า ปัจจุบันเพลงพื้นบ้านอีสานอยู่ในลักษณะใด ก็พอจะพูดได้ว่า ระยะ 4-5 ปีมาที่มีการตื่นตัวเรื่องการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะแต่ละท้องถิ่นไม่ว่าอีสานเหนือ กลาง และใต้

เกิดมีสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมขึ้น และเน้นหนักเป็นพิเศษในเรื่องฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ให้เป็นที่รู้จักและคงไว้ จึงมีการปลุกระดมให้ชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทุกแขนง โดยกระทำกันในสถาบันการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยชี้ในเยาวชนเห็นค่าของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นตน ซึ่งกำลังกระทำอย่างกว้างขวาง โดยโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนแสดงดนตรีพื้นเมือง เล่นหมอลำหมู่ หรือฟ้อนเชิงแบบอีสาน และในระดับมหาวิทยาลัย เพลงพื้นบ้านอีสานได้รับการสนใจจากนิสิต นักศึกษา เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาคติชนวิทยา (Follore) เรื่องต่าง ๆ อันเกี่ยวกับพื้นบ้านพื้นเมืองได้ถูกหยิบยกมากล่าวกัน และเป็นที่น่าสนใจอย่างกว้างขวางในวงนักวิชาการหลายแขนง

จึงสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านอีสานขณะนี้คงเหลืออยู่กับชาวบ้านที่อยู่ในสังคมที่ยังไม่เจริญนักและอยู่ในวัยกลางคน เพลงบางประเภทอยู่กับศิลปิน ซึ่งสามารถสืบทอดไว้อย่างมีศิลปะ และอยู่ในสถาบันการศึกษาบางแห่งที่พยายามศึกษาและทะนุบำรุงเอาไว้

แนวทางในการสืบทอด เพลงพื้นบ้านอีสาน

จากการที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้มีการศึกษาวิชาคติชนวิทยา นักวิชาการแขนงอื่น ๆ เช่น นักสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา ได้มีความสนใจศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ของภาคอีสานทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ ประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ โดยออกมาในรูปแบบของการวิจัย โดยสืบปากคำจากชาวบ้าน การสัมภาษณ์ และการประชุมทางวิชาการนี้เองทำให้พบว่าอีสานมีมรดกที่ถึงามควรแก่การศึกษา และรักษาเอาไว้อยู่มากมาย เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไปวัฒนธรรมของสังคมในเมืองกำลังมีอิทธิพลต่อสังคมหมู่บ้านมากขึ้นทุกที นักวิชาการทั้งหลาย รวมทั้งเก่าเฒ่าที่เคร่งระเบียบประเพณีหรือมีความสามารถทางร้องเพลงพื้นบ้าน จึงวิตกกังวลต่อสภาพการณ์ที่เพลงพื้นบ้านกำลังขาดคนสืบทอด อย่างไรก็ตามคงไม่มีทางที่จะสกัดกั้นความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ เพราะเป็นเรื่องธรรมดา แต่ปัญหาที่นักวิชาการวิตกกังวลก็คือชาวบ้านหลายคนอาจมีความเห็นว่า เพลงพื้นบ้านที่ตนเองมีอยู่เป็นของไม่ดี แสดงความล้าหลังแล้วหันไปนิยมสิ่งบันเทิงแบบใหม่ ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้เพลงพื้นบ้านสืบทอดมาถึงคนรุ่นหลังในทัศนะของผู้เขียน มีดังนี้

แนวที่ 1 อนุรักษ์เพลงพื้นบ้านแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้คงไว้ในสังคมนั้นให้ได้มากที่สุด

แนวที่ 2 เผยแพร่ไปยังคนส่วนใหญ่มากขึ้น เพื่อคนทั่วไปจะได้ประจักษ์ในค่าของเพลงพื้นบ้าน

แนวที่ 1 การอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านให้คงไว้ในสังคมนั้นให้ได้มากที่สุด

การสืบทอดแนวนี้เป็นเรื่องของคนที่เราควรพยายามต่อต้านสิ่งบันเทิงแบบใหม่บ้าง ไม่ใช่รับมาทั้งหมด หรือเห็นของใหม่ดีไปเสียทุกอย่าง เพลงพื้นบ้านเดิมที่มีอยู่ย่อมเลื่อนไปเป็นธรรมดา การที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านให้คงไว้วิธีที่ดีที่สุดก็คือ การที่ชาวบ้านรักษาเอาไว้โดยสืบทอดหรือถ่ายทอดให้แก่ลูกหลาน ซึ่งวิธีที่จะผลักดันหรือจูงใจให้กระทำการเหล่านี้เท่าที่สังเกตในปัจจุบันพอจะมีอยู่บ้าง แนวทางที่จะพอเสนอไว้ในที่นี้ ได้แก่

1. ส่งเสริมและปลุกเร้าคนให้ชาวบ้านภูมิใจในเพลงพื้นบ้านของตน ผู้ที่นำจะมีบทบาทในเรื่องนี้ควรจะเป็นพระ หรือเจ้าอาวาสประจำหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน โดยเมื่อมีเทศกาลต่าง ๆ มหรสพ หลักควรจะเป็นเพลงพื้นบ้านที่ใช้ประจำเทศกาลนั้น คนหนุ่มสาวชาวบ้านก็จะมีโอกาสได้ยินได้ฟังบ่อย ๆ และจำได้

2. การจัดให้มีการประกวดเพลงพื้นบ้านนั้นประเภทต่าง ๆ ก็เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ชาวบ้านหันมาสนใจที่จะฝึกฝนตนเองเพื่อการเอาชนะ แต่ผลได้ที่ดีคือ การสร้างสรรค์เพลงพื้นบ้านให้พื้นตัว และผู้ที่เข้าแข่งขันบางหมู่บ้าน ผู้ร้องเพลงมีอายุมากก็มักมีการฝึกฝนเด็กหนุ่มสาวประจำหมู่บ้านเป็นตัวแทน ซึ่งเป็นทางทำให้เพลงพื้นบ้านได้สืบทอดมาถึงคนอีกรุ่นหนึ่ง

3. หน่วยงานด้านวัฒนธรรมประจำจังหวัดควรจะมีการเก็บรักษาเพลงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ไว้ในรูปแบบบันทึกเสียงหรือบันทึกแผ่นเสียง

4. ศิลปินพื้นบ้านควรได้รับเกียรติจากสังคมทั่วไปในแง่เป็นผู้แสดงออกทางศิลปะที่บริสุทธิ์ เป็นผู้ที่มีความสามารถเฉพาะตัวที่ควรแก่การยกย่อง ถ้าชาวบ้านบังเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองแล้วแรงบันดาลใจที่จะสืบทอด

ต่อสิ่งที่เขามีความสามารถอยู่ก็มีมากขึ้น

แนวที่ 1 นี้เป็นแนวทางที่จะอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านที่ชาวบ้านเองก็ลืมเลือนไปให้ฟื้นตัว และกระจายไปในสังคมหมู่บ้านนั้น

แนวที่ 2 การเผยแพร่ไปยังคนส่วนใหญ่เพื่อการตระหนักค่าและดำรงรักษาสืบทอดในวงกว้างขึ้น

แนวนี้ไม่มุ่งเฉพาะพื้นทุระดับหมู่บ้าน แต่กินวงกว้างมาถึงจังหวัดถึงภาคอีสานทั้งหมด และสุดท้ายทั่วประเทศ หมายความว่าเด็กหนุ่มสาวหรือประชาชนทั่วไปทั้งอยู่สังคมเมืองใหญ่ทั่วไปควรตระหนักค่าของดีในท้องถิ่น และรู้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในความเป็นชาติทั้งมวล มองเห็นความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องสืบต่อเพลงพื้นบ้านเอาไว้ แนวที่ 2 นี้กระทำได้ 2 แง่คือ

1. เผยแพร่เพลงพื้นบ้านไปยังชุมชนที่อยู่นอกโรงเรียนอาจจะนำ โดยเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งปัจจุบันกระทำกันอยู่ในวงกว้างทีเดียว

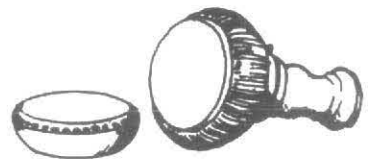
2. เผยแพร่เพลงพื้นบ้านไปยังเด็กรุ่นใหม่ที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งเด็กนั้นมีทั้งมาจากสังคมชนบท และเด็กจากสังคมเมืองอยู่ร่วมกัน โดยให้บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนในวิชาด้านดนตรีนาฏศิลป์ และควรกล่าวไว้อย่างเด่นชัด ทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา ขณะนี้หลักสูตรใหม่ระดับประถมได้ปรับปรุง

และดำเนินตามแนวนี้พอสมควรคือ หลักสูตรระบุว่า

“ด้านกิจกรรมเน้นการร้องเพลงให้ฟังเพลงแล้วร้องตาม เช่น เพลงเด็ก เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิมง่ายๆ เพลงไทยสากล และเพลงนานาชาติสำหรับเด็ก”

ถ้ากระทำได้จริง ก็จะทำให้เด็กที่มาจากชนบทได้แสดงความสามารถของตนเอง มีค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และเด็กที่เติบโตในสังคมเมืองจะได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมชนบท และอาจเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ต่อไปได้ การเผยแพร่เพลงพื้นบ้านจะได้ผลตามแนวนี้อยู่ที่การมีผู้สอนที่สามารถถ่ายทอดได้ถูกต้อง ซึ่งทำได้โดยวิธี Public Performance นั่นคือเสาะหาบุคลากรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรนั่นเอง อันนี้ได้ผลดีทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งชาวบ้านผู้มาสอนและผู้เรียนที่ได้แบบที่เป็นของจริง และการเผยแพร่โดยวิธีนี้ควรกระทำต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

ข้อที่ควรคำนึงในการสืบทอดแนวนี้ก็คือ ครูผู้สอนดนตรีนาฏศิลป์ น่าจะใช้วิจารณ์ฐานสืบทอดเพลงพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์เด่น ๆ เท่านั้น เช่น หมอลำ การร้องสารภีญู ฯลฯ ส่วนเพลงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะมากๆ เช่น เจริญ ควรสอนแถบจังหวัดที่คุ้นเคยสิ่งเหล่านี้อยู่ ถ้าเผยแพร่ทั่วไปจะยากเพราะปัญหาเรื่องภาษา

ปัญหาและอุปสรรคในการสืบทอด เพลงพื้นบ้านอีสาน

ข้อเขียนชิ้นนี้ส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เขียนได้พบปะด้วยตนเอง เมื่อมีหน้าที่เกี่ยวกับการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภายในสถาบันที่ทำงานอยู่ คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ซึ่งอาจมีทั้งตรงและไม่ตรงกับปัญหาที่บุคคลอื่นที่ทำหน้าที่สืบทอดศิลปวัฒนธรรมอีสานประสบอยู่ก็ได้ เนื่องจากผู้เขียนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่ในเรื่องดนตรีอีสาน ศิลปะการพ้อนรำของอีสาน จึงขอกล่าวพาดพิงถึงเรื่องทั้งสองนี้ด้วย

ในการสืบทอดเพลงพื้นบ้านอีสานนั้น ปัญหาหรืออุปสรรคที่พอสรุปได้ 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. ปัญหาด้านบุคลากร
2. ปัญหาด้านวิธีการสืบทอด
3. ปัญหาด้านแนวทางสืบทอด

ขอกล่าวทีละประเด็นดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร มีปัญหา 2 ด้าน คือ

ก. ด้านตัวครู ผู้สืบทอดนั้น มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนเรื่องนี้โดยอนุญาตให้ศิลปินชาวบ้านมาเป็นครูสอนนิสิตที่สนใจด้านดนตรี หรือการพ้อนรำอีสาน โดยมีค่าตอบแทนมอบให้ ปัญหาที่พบก็คือ

— ครูชาวบ้านที่มีความสามารถมาสอนไม่ได้ เนื่องจากอยู่ไกลเกินไปและติดงาน

— ครูชาวบ้านที่สามารถมาสอนได้ แต่ถ่ายทอดไม่เป็น เป็นปัญหาใหญ่อันหนึ่งที่พบขึ้นตอนแรก

ข. ด้านตัวผู้เรียน

— นิสิตที่สนใจที่จะสืบต่อด้านเพลงพื้นบ้านอีสานมีมากพอสมควร การถ่ายทอดให้คนกลุ่มใหญ่เป็นอุปสรรคเหมือนกันเพราะดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้ท่านไม่ตั้งใจจริงเลิกเล่นการฝึกฝนไป

2. ปัญหาด้านวิธีการสืบทอด

ข้อนี้สืบเนื่องจากปัญหาบุคลากรก็คือ

ก. ด้านตัวครู

— ครูชาวบ้านไม่มีความรู้ในเรื่องโน้ตดนตรี วิธีการสอนก็คือให้เลียนแบบ โดยอาศัยการจำเป็นหลัก ในเรื่องการพ้อนรำไม่มีปัญหา แต่ที่มีปัญหาคือ ดนตรีและเพลง เพราะท่วงทำนองของเพลง เช่น เพลงแคนที่เป่า ไม่มีท่วงทำนองแน่นอน นิสิตซึ่งหลายคนไม่คุ้นเคยกับลายแคนจึงจำทำนองไม่ได้ และจับเสียงทำนองหลักไม่ได้ ดังนั้นการเรียนโดยวิธีการจำจะเปลืองเวลามาก และไม่ทันสมัยทำให้ผู้เรียนท้อถอย

— ครูชาวบ้านขาดศิลปะในการอธิบาย บางคนใช้คำพูดอธิบายให้เข้าใจไม่ได้เลย

ข. ด้านตัวผู้เรียน

— ผู้เรียนมีการะเบิดการเรียนวิชาอื่น ๆ ไม่มีเวลาที่จะเรียนรู้ด้วยการจำทำให้ทำตามครูไม่ได้

— สิ่งแวดล้อมและความเคยชินของนิสิตส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยเพลงพื้นบ้าน เมื่อเลียนแบบจะทำได้ไม่ค่อยเหมือนครู เช่น การร้องสารภัญญ์ เสียงผู้ร้องต้องมีลักษณะพิเศษเช่นเดียวกับหมอลำ

วิธีแก้ปัญหา

ผู้เขียนได้แก้ปัญหาข้างต้น ในเรื่องดนตรีอีสาน โดยเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดกลายเป็นตัวโน้ตต่าง ๆ ที่นิสิตทั่วไปจะอ่านได้โดยฝึกหลักที่ว่า ถึงทำนองเพลงจะแปรทางไปเรื่อยไม่คงที่ ควรต้องพยายามจับทำนองหลักไว้

และถ่ายทอดสิ่งนั้นแก่ผู้เรียนโดยช่วยครูพื้นบ้านอีกชั้นหนึ่ง ด้านเพลงพื้นบ้าน เช่น สวดสารภัญญ์ได้ฝึกฝนด้านเสียงเป็นพิเศษ ดดยชี้ให้เห็นข้อแตกต่างของการร้องเพลงทั่วไป และเพลงพื้นบ้านให้ผู้เรียนเข้าใจ จนทำได้ใกล้เคียงหรือถูกต้องที่สุด

3. ปัญหาด้านแนวทางสืบทอด

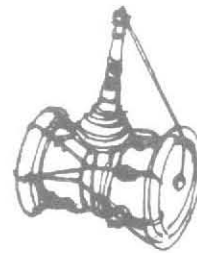
มีผู้ถามด้วยความเป็นห่วงถึงการนำเพลงพื้นบ้านมาสืบทอดแก่นิสิต เพราะหวังว่าจะทำให้ความเป็นพื้นบ้านเสียไปประการหนึ่ง และหลายคนหวังว่าสิ่งที่นำมาสืบทอดเป็นของพื้นบ้านแท้จริงหรือไม่ ซึ่งตอบได้ว่า เราต้องเข้าใจสภาพของเพลงพื้นบ้านอีสานดังที่กล่าวเบื้องต้นว่า บางอันยังหารูปแบบที่แน่นอนไม่ได้ บางท้องถิ่นเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นมากเกินไป ถ้าไม่คัดเลือกหยิบมาให้เหมาะสมและขาดหลักเกณฑ์จะเป็นปัญหาอย่างยิ่งในเรื่องเอกลักษณ์อีสาน แนวที่กระทำอยู่ปัจจุบัน จึงกระทำโดยการแสดง คัดเพลงพื้นเมือง ที่เป็นลักษณะกลางมาถ่ายทอด และคัดสิ่งที่เป็ท้องถิ่นมาก ๆ มาแสดง ซึ่งผู้เขียนเป็นผู้พิจารณา โดยศึกษาหาความรู้ให้ต้องแท้ก่อน จึงคัดเลือกมาสอนแก่นิสิต โดยตั้งอยู่ในหลักการ 2 ประการคือ

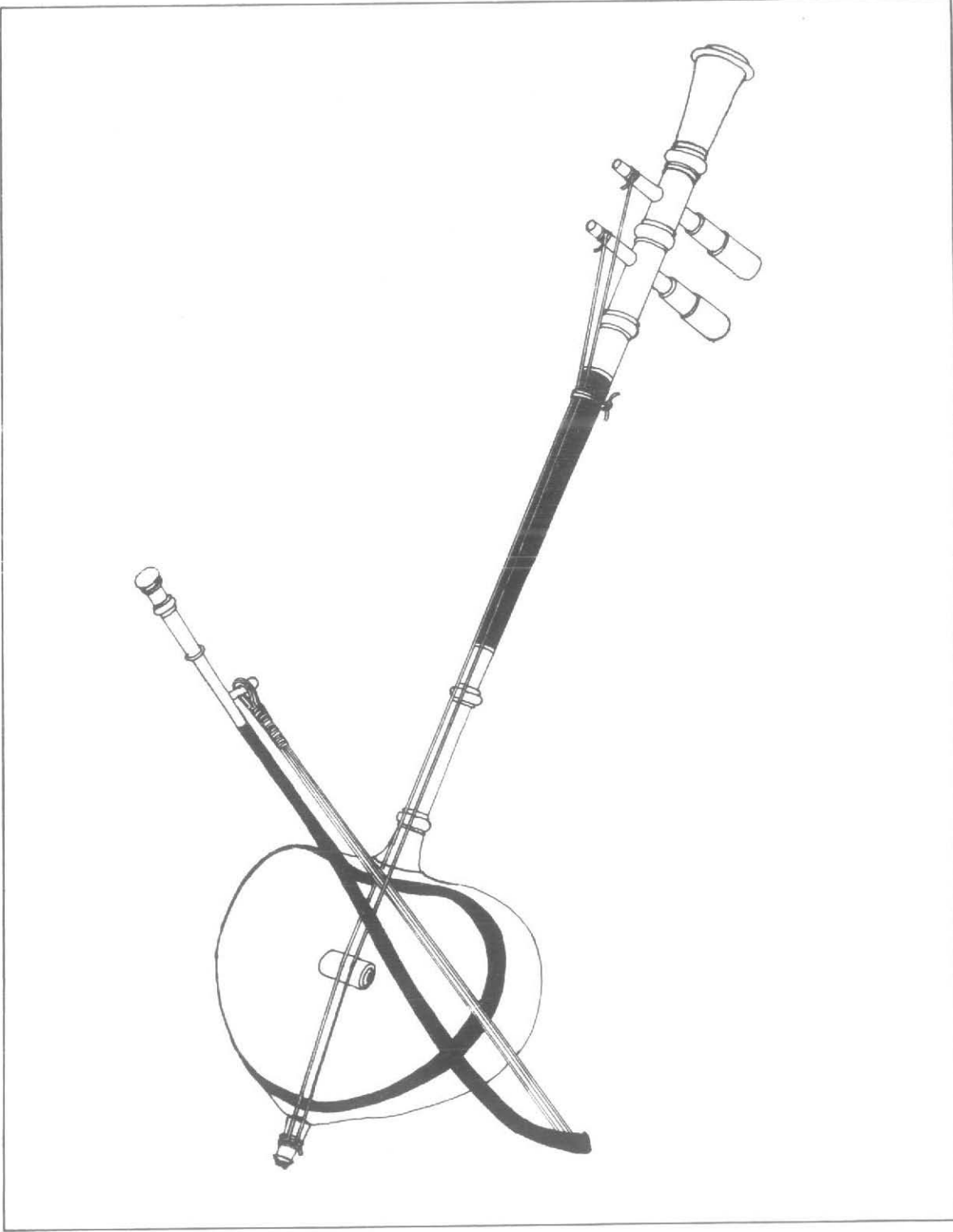
1. อนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิมให้คงไว้มากที่สุด

2. พัฒนารูปแบบการแสดงออกให้มีศิลปะเข้ากับวิถีชีวิตช่วงปัจจุบันให้มากที่สุดโดยไม่เสียรูปความเดิมไป

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ฝึกหลักของศิลปะที่ว่า “งานศิลปะนั้น ย่อมประกอบขึ้นจากความคิดส่วนหนึ่งและมีมืออีกส่วนหนึ่ง ความคิด จะต้องอยู่เหนือฝีมือ ถ้าความคิดไม่ได้รับการแสดงออกด้วยฝีมืออันสูงส่งความคิดนั้นก็จะมีประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น และศิลปะก็เช่นเดียวกับสิ่งที่มีชีวิตย่อมมีความเจริญขึ้นจากสมัยดั้งเดิม มีวิวัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นโดยลำดับ”

ดังนั้นแนวทางสืบทอดที่ทำอยู่จึงอยู่ในรูปของการอนุรักษ์และผสมผสาน ระหว่างศิลปะดั้งเดิมและแบบใหม่ ให้ดำเนินไปอย่างมีจุดหมาย และสามารถตอบได้ว่า ส่วนใดเป็นของดั้งเดิม ส่วนใดพัฒนาไปอย่างไร

เพลงเถา

ชฎิล นักดนตรี

อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางค์ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

ฟังชื่อเรื่องก็รู้สึกว้าว้าและฟังง่าย แต่โดยจริงๆ แล้ว เพลงเถาของไทยเรานั้นไม่ได้ง่ายดังชื่อ ก่อนอื่นจะขอกล่าวถึงความเป็นมาสักเล็กน้อย เพลงสมัยสุโขทัย ซึ่งถือว่าเป็นยุคแรกนั้นมีลักษณะลีลารวดเร็วและสั้น ส่วนใหญ่ก็ได้มาจากเพลงพื้นเมือง เพลงในยุคที่สองก็ได้แก่ เพลงในสมัยอยุธยา ซึ่งมีลีลาที่เรียบง่าย จังหวะไม่ซ้ำและไม่เร็วจนเกินไป อาจเรียกได้ว่ามีจังหวะปานกลางและมีความยาวกว่าเพลงสุโขทัย เพลงในยุคที่สามคือ เพลงในสมัยรัตนโกสินทร์นี้เอง ซึ่งในวงการดนตรีไทยถือว่าเป็นเพลงที่มีความละเอียดอ่อน มีกลิ่นเม็ดเด็ดพรายที่พิศดารกว่าเพลงในยุคแรก ๆ จังหวะก็ซ้ำกว่า บทเพลงก็ยาวกว่า

สำหรับโอกาสบรรเลง ในสมัยสุโขทัยอาจใช้ไปในการรื่นเริงมากกว่าอย่างอื่น เพราะดนตรีที่ใช้ประกอบการศาสนานั้นมีอยู่แล้ว คือ วงมโหรี เครื่องสีที่ใช้ประกอบการขับลำนำ ส่วนสมัยอยุธยานั้นเราเริ่มมีมหรสพต่างๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น หนังใหญ่ โขน ละคอนและอื่น ๆ พวกมหรสพเหล่านี้จำเป็นต้องมีวงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการแสดง ดังนั้นบทเพลงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมัยอยุธยาจึงเป็นเพลงที่มีไว้เพื่อประกอบการละเล่นต่าง ๆ ดังกล่าวเกือบทั้งสิ้น สำหรับเพลงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนยุคต้น ๆ คงเป็นแบบอยุธยา เพราะตอนช่วงปลายสมัยอยุธยาต่อต้านสมัยรัตนโกสินทร์นั้น เป็นระยะที่เพิ่งหันมาจากสงคราม พวกศิลปินวัฒนธรรมต่าง ๆ ยังไม่มีการรื้อฟื้นขึ้นมาแต่ประการใด จะมีก็เพียงบทรามเกียรติ์ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกที่ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่เพียงเท่านั้น

ดนตรีไทยเริ่มรุ่งเรืองขึ้นเมื่อสมัยรัชกาลที่ 2 และต่อมาเมื่อถึงรัชกาลที่ 4 วงการดนตรีไทยเราจึงเริ่มได้รู้จักกับพวกเพลงเถา ในขณะที่เพลงสามชั้นกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง เพลงเถาก็ถือกำเนิดขึ้นมาพร้อม ๆ กัน ไม่มีหลักฐานระบุว่า ใครเป็นผู้คิดขึ้นหรือใครเป็นผู้ริเริ่มเป็นคนแรก จะอย่างไรก็ตามเราก็ถือว่าเพลงเถานั้นมีลักษณะพิเศษกว่าเพลงไทยประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ เพลงเถานั้นเป็นเพลงที่รวมเอาลักษณะเพลงไทยทุกยุคทุกสมัยมารวมไว้เป็นเพลงเดียวกัน ที่ว่ามารวมไว้เป็นเพลงเดียวกันก็คือ การบรรเลงเพลงเถาจะต้องเริ่มบรรเลงตั้งแต่สามชั้นซึ่งเป็นเพลงของสมัยรัตนโกสินทร์ แล้วต่อด้วยสองชั้นซึ่งเป็นเพลงของสมัยอยุธยาและจบลงด้วยชั้นเดียว ซึ่งเป็นเพลงของสมัยสุโขทัย โดยบรรเลงต่อเนื่องกัน จะขาดชั้นใดชั้นหนึ่งไม่ได้ ถ้าขาดก็ไม่ถือว่าเป็นเพลงเถา อย่างเช่น เพลงสามชั้นก็มักใช้ไปในเรื่องการโหมโรง หรือเพลงสองชั้นกับชั้นเดียวก็มักจะใช้บรรเลงประกอบพวกนาฏกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ต่างไปจากเพลงเถา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เพลงเถามีลักษณะพิเศษกว่าเพลงประเภทอื่น ๆ

เพลงเถาประกอบด้วยอัตราจังหวะ 3 อย่าง คือ

- ก. อัตราจังหวะชั้นเดียว (สุโขทัย)
- ข. อัตราจังหวะ 2 ชั้น (อยุธยา)
- ค. อัตราจังหวะ 3 ชั้น (รัตนโกสินทร์)

วิธีบรรเลง มีทั้งการขับร้องร่วมและการบรรเลงเพียงอย่างเดียว ซึ่งสุดแท้แต่โอกาส และการบรรเลงจะต้องเริ่มจากอัตราจังหวะ 3 ชั้นไปหา 2 ชั้นแล้ว จบลงที่ชั้นเดียวเสมอไป

วิธีการขยายหรือลดของอัตราจังหวะทั้ง 3 อัตราจังหวะเป็นดังนี้

1. การขยาย ใช้ชั้นเดียวเป็นหลัก แล้วขยายอัตราจังหวะให้ยาวขึ้นไปอีกเท่าตัว ก็จะเป็นอัตราจังหวะ 2 ชั้น

และใช้อัตราจังหวะ 2 ชั้นนี้ขยายให้ยาวขึ้นไปอีกเท่าตัว ก็จะเป็นอัตราจังหวะ 3 ชั้น (ช่วงความถี่ทั้ง 3 อัตราจังหวะ ไม่เท่ากัน แต่จำนวนจังหวะจะเท่ากัน)

2. การลด ใช้ 3 ชั้นเป็นหลัก แล้วลดอัตรา ส่วนของจังหวะ 3 ชั้นให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่ง ก็จะเป็น อัตราจังหวะ 2 ชั้น และใช้อัตราจังหวะ 2 ชั้นนี้ ลดลง ให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่งก็จะเป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว (ช่วง ความถี่ทั้ง 3 อัตราจังหวะไม่เท่ากัน แต่จำนวนจังหวะไม่ เท่ากัน แต่จำนวนจังหวะเท่ากัน)

3. หรือทั้งขยายและลด ใช้ 2 ชั้นเป็นหลัก จะ ขยายก่อนหรือลดก่อนก็ได้ซึ่งสุดแต่ผู้ประพันธ์ ถ้าขยาย ก่อนก็ขยายอัตราส่วนของจังหวะ 2 ชั้นให้ยาวขึ้นไปอีกเท่าตัว ก็จะเป็นอัตราจังหวะ 3 ชั้น แล้วใช้อัตราจังหวะ 2 ชั้น อันเดิมลดอัตราส่วนลงมาให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่ง ก็จะเป็น อัตราจังหวะชั้นเดียวครบ 3 อัตราจังหวะ (ช่วงความถี่ทั้ง 3 อัตราจังหวะไม่เท่ากัน แต่จำนวนจังหวะเท่ากัน)

ส่วนทำนองเพลงก็มีหลักอันสำคัญยิ่งที่ผู้ประพันธ์

จะต้องยึดเป็นหลักในการประพันธ์ คือ โน้ตหรือเสียงตก ทั่วสุดท้ายของแต่ละจังหวะจะต้องตกตัวเดียวกันทั้ง 3 อัตรา จังหวะ ส่วนทำนองอื่น ๆ นั้นไม่มีกฎเกณฑ์บังคับแต่อย่างใด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประพันธ์ได้มีอิสระในการใช้ ความคิด ใช้ปัญญา ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ของตัวเองร้อยกรองเป็นทำนองออกมา

คำว่า "ชั้น" ของเพลงเหล่านี้เรียกตามยุคสมัยของ เพลงที่เกิด ไม่ได้เรียกตามส่วนลดหรือขยายที่เป็นแบบ คณิตศาสตร์ เช่น เพลงที่เกิดในยุคอยุธยาซึ่งเป็นยุคที่ 2 ก็เรียกว่า เพลง 2 ชั้น และเพลงที่เกิดในยุคสุโขทัยซึ่งเป็นยุคแรกก็เรียกว่าเพลงชั้นเดียว เป็นต้น

ตัวอย่างเพลงที่นำมาประกอบคำอธิบายนี้ ใช้ เพลงเขมรไพรโยคตอนเริ่มต้นของจังหวะที่ 1 กับจังหวะ ที่ 2 ดังแผนผังต่อไปนี้

(โปรดสังเกตโน้ตตัวสุดท้ายของจังหวะที่ 1 กับที่ 2 ทั้ง 3 อัตราจังหวะจะตกตัวเดียวกันหมด)

อัตราจังหวะ 3 ชั้น

- - - -	- ด - ต	+ - - ร ร	ฟ ร ต ล	- - - ต	- ล - -	+ ข ล ล ล	ช พ - ช	
- - - -	- ล - ช	ฟ ช ล ช	ฟ ร - พ	- - - ร	- พ - -	- ร - ช	พ พ พ พ	จังหวะที่ 1
- ล - ล	- - - ต	- - - ร	- - - พ	ช ล ช พ	- - - ต	- - - ร	พ ร ต ล	
- - - ต	- ล - -	ช ล ล ล	ช พ - ช	- ล ช พ	- ช - -	+ พ ร - พ	ร ต - ร	จังหวะที่ 2

อัตราจังหวะ 2 ชั้น

- - - -	+ - ด - ล	- - - ล	+ ช พ - ช	- - - ล	+ พ ร - พ	- - - ร	+ พ พ พ พ	จังหวะที่ 1
- ล - ต	- - - พ	- - - ช	ล พ ช ล	- ต - ต	- พ - ช	- ล ต ช	ล ช พ ร	จังหวะที่ 2

ละครสำหรับเด็ก

มศว. พลศึกษา

ความจริงละครที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงเด็กเลย ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายต่าง ๆ จึงเป็นภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ชม เนื้อหาสาระจะสับสนซับซ้อน เกินกว่าที่เด็กจะเข้าใจได้ง่าย นักการศึกษาและนักการละครในปัจจุบันได้มองเห็นความสำคัญของเด็ก จึงได้สร้างละครสำหรับเด็กขึ้นมา ซึ่งละครสำหรับเด็กที่สร้างขึ้นมานี้ มักจะเป็นละครที่แสดงบนเวที

จุดมุ่งหมายของละครสำหรับเด็ก คือ ให้ความบันเทิง และสาระแก่ผู้ชมที่เป็นเด็กอย่างแท้จริง ละครสำหรับเด็กมีองค์ประกอบและโครงสร้างเช่นเดียวกับละครที่จัดทำขึ้นเพื่อผู้ใหญ่ คือ มีบทละคร, ผู้กำกับการแสดง, นักแสดง รวมทั้งมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ทางด้านเวทีตามความจำเป็นของเนื้อเรื่อง เช่น ฉาก, แสง, เสียง, และเสื้อผ้า ฯลฯ

ละครสำหรับเด็กนั้นมักจะเต็มไปด้วยจินตนาการ และการสร้างสรรค์ ให้แนวความคิดที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาสาระไม่ซับซ้อน จะต้องเป็นเนื้อหาสาระที่ตื่นเต้นชวนติดตาม อย่างไรก็ตาม ไม่มีขอบเขตกำหนดรูปแบบของละครสำหรับเด็กไว้อย่างแน่นอน และในบางครั้งอาจดัดแปลงมาจากนิทาน หรือแต่งเรื่องขึ้นสำหรับเด็กมาใหม่ โดยเฉพาะก็ได้ แต่ภาษาที่ใช้จะต้องเป็นภาษาที่สุภาพ ไม่หยาบโลน และสามารถทำให้เด็กเข้าใจได้ง่าย

ผู้แสดงละครสำหรับเด็ก จะเป็นเด็กแสดงให้เด็กดู หรือผู้ใหญ่จะแสดงให้เด็กดูก็ได้ ละครอีกประเภทหนึ่งที่อยู่ในสายงานของละครเด็ก คือ ละครสร้างสรรค์

ละครสร้างสรรค์ เป็นละครนอกแบบที่ไม่ต้องการเวทีสำหรับแสดงอย่างเป็นมาตรฐาน เวทีที่ใช้แสดงเป็นที่ว่างโล่ง อาจเป็นในห้องเรียน หรือ ห้องโถงก็ได้ ละครในรูปแบบของละครสร้างสรรค์มักจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ด้านการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา

ความสามารถส่วนตัวของเด็กแต่ละคนไปในทางที่ตนถนัด ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทุก ๆ คน โดยแต่ละคนจะรับบทบาทต่าง ๆ กันไป ส่วนใหญ่การรับบทบาทของเด็กจะทำให้เด็กที่มีนิสัยอย่างหนึ่ง รับบทบาทตรงกันข้ามกับลักษณะนิสัยของตน เช่น เด็กเกเร อาจให้รับบทเป็นเด็กเรียบร้อยถูกผู้อื่นรังแกตลอดเวลา ถ้าจะให้ละครสร้างสรรค์มีประโยชน์สำหรับเด็กอย่างเต็มที่ หลังจากเลิกเล่นละครนี้แล้ว อาจให้เด็กช่วยกันสรุปเรื่องราวและวิเคราะห์บทบาทของตนเองและของผู้อื่น

เทคนิคการใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา ได้มีนักการละครได้แนะนำไว้ แยกออกได้ดังนี้

1. ใช้การเคลื่อนไหวตามสบายให้สอดคล้องตามอารมณ์ หรือเคลื่อนไหวตามจังหวะของอะไรก็ได้ที่ครูกำหนดขึ้น เช่น ตามจังหวะของลูกตุ้มนาฬิกา ฯลฯ
2. ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการแสดงละครสร้างสรรค์
3. ใช้ท่าทางไปมาแสดงประกอบ
4. ใช้ละครปฏิภาณซึ่งไม่มีบทให้ เพียงแต่กำหนดเหตุการณ์และสถานที่โดยย่อให้ แล้วให้ผู้แสดงแสดงด้วยปฏิภาณไหวพริบของตนเอง เด็กก็จะแสดงตามประสบการณ์ที่ตนเคยพบมา เท่าที่จะเลือกนำมาใช้ได้ตามความสามารถของเด็กแต่ละคน

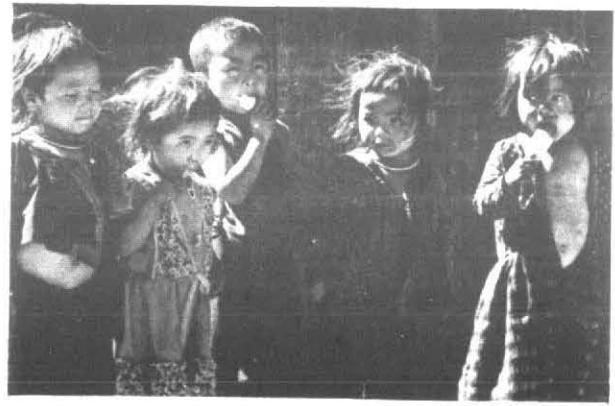
5. กำหนดให้ทุกคนได้เล่นละครทั้งเรื่อง

ซึ่งเทคนิคการใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา
จะเป็นประโยชน์มาก ในแง่การศึกษาในปัจจุบันนี้

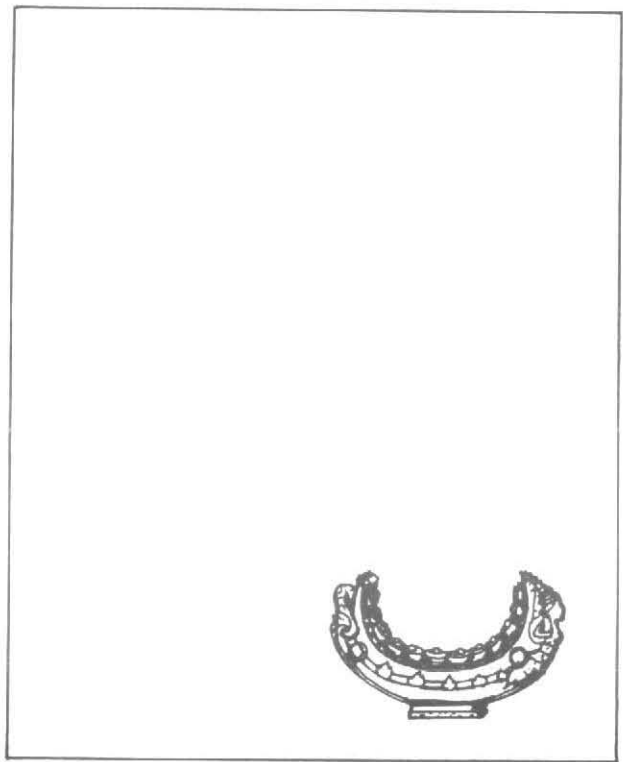
นอกจากละครสร้างสรรค์แล้ว ยังมีละครอีกประเภท
หนึ่งที่จัดเข้าไว้ในหมวดของละครสำหรับเด็ก คือ ละคร
ปฏิภาณ

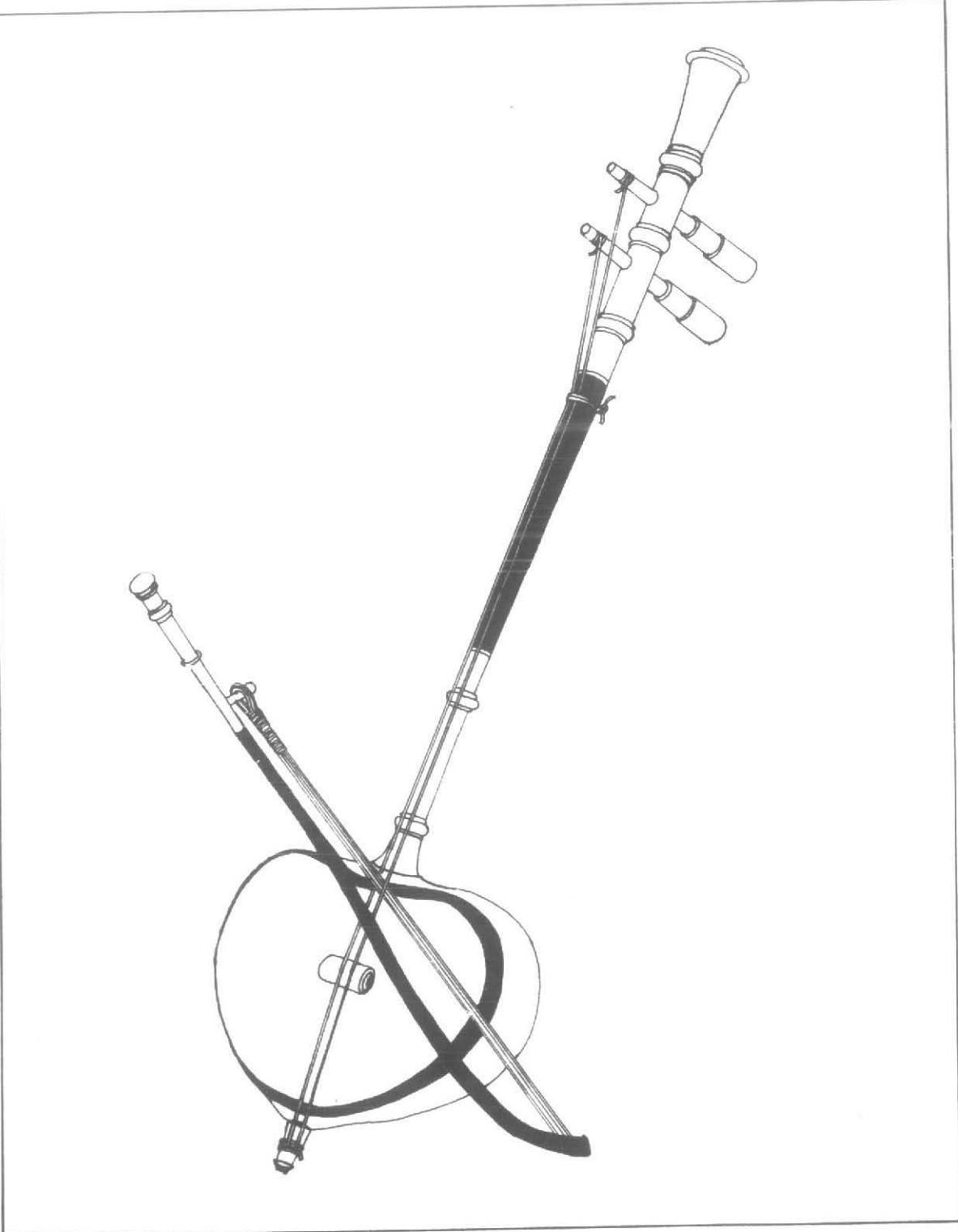
ละครปฏิภาณ เป็นละครที่ไม่มีบทพูดตายตัว ผู้
จัดละครประเภทนี้เพียงแต่บอกสถานการณ์ หรือเขียน
สถานการณ์แจ้งแก่ผู้แสดง ซึ่งไม่ควรจะให้ผู้แสดงรู้เรื่อง
มาก่อนเลย จากนั้นผู้แสดงจะต้องบทบาททุกอย่างตามที่
ตนคิดไว้ตามข้อกำหนดเพื่อให้ถึงจุดหมาย ตัวอย่างเช่น
กำหนดให้ผู้แสดงคนที่ 1 เป็นคนมีเงิน มีนิสัยใจคอกว้างโลก
มาก ชอบขูดรีดผู้ที่มาขอกู้เงิน พุดจาข่มขู่คนยากจนอยู่
เสมอ ผู้แสดงคนที่ 2 ไปขอยืมเงินจากผู้แสดงคนที่ 1 เป้าหมาย
คือ ตอนแรก ผู้แสดงคนที่ 1 ไม่ยอมให้เงิน เพราะกลัวว่า
ผู้แสดงคนที่ 2 จะไม่ใช้คืน ผู้แสดงคนที่ 2 พยายามอ่อนน้อม
จนในที่สุด ผู้แสดงคนที่ 1 ตกลงให้ยืมเงิน แต่ต้องมีเงื่อนไข
บางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองมาก และเป็น
การเอาเปรียบคนจน ซึ่งผู้แสดงจะต้องแสดงกิริยาท่าทาง
รวมทั้งการพูดเอาเองทุกอย่าง ไม่มีผู้กำกับบอกเลย

ผู้กำกับละครปฏิภาณจริง ๆ แล้วจะไม่ได้ทำหน้าที่

เกี่ยวกับการกำกับการแสดงแต่อย่างใด เพียงแต่คิดสร้าง
สถานการณ์อะไรขึ้นมาก็ได้ แล้วคอยชี้แจงโครงเรื่องทั้งหมด
แก่ผู้แสดง จากนั้นจึงคอยดูปฏิภาณไหวพริบของผู้แสดง
แต่ละคนว่าจะเป็นอย่างใด ซึ่งผู้กำกับการแสดงละคร
ชนิดนี้ส่วนมากจะเป็นครู อาจารย์ผู้สอนวิชาการละครหรือ
วิชาอื่น ๆ ที่นำเอาละครไปสอดแทรกในบทเรียนได้ เพราะ
ว่าละครปฏิภาณนี้นิยมสอดแทรกเป็นส่วนประกอบใน
บทเรียนวิชาต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อเป็นการช่วยวัด
ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความเข้าใจของผู้แสดง
แต่ละคนได้เป็นอย่างดีทีเดียว เพราะผู้แสดงแต่ละคนจะ
ต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบ และสมาธิมากและละครชนิดนี้
นับว่าเป็นละครแนวสร้างสรรค์อีกแนวหนึ่งที่นิยมกันมาก
ในปัจจุบัน ซึ่งขบวนการอบรมกลุ่มสัมพันธ์ก็ได้นำไปใช้
เรียกชื่อว่า "บทบาทสมมุติ" หรืออาจเรียกชื่อที่ต่างไปจากนี้
ก็ได้

ข้อมูลจำนวนบุคลากรจากวิทยาเขตต่าง ๆ

ที่	วิทยาเขต	จำนวนอาจารย์ (คน)		จำนวนนิสิต (คน)		จำนวนคนขับรถ (คน)	รวม (คน)
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
1	มหาสารคาม	7	7	36	33	2	85
2	ปทุมวัน	4	3	25	43	-	75
3	บางแสน	5	4	25	33	3	70
4	พลศึกษา	8	3	26	21	2	60
5	บางเขน	7	1	23	18	-	49
6	พิษณุโลก	7	5	18	22	-	52
7	ประสานมิตร					2	

รายงานสรุป

งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 1

24-25 มกราคม 2524

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ตามที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้จัดงานส่งเสริมดนตรีไทย ภาคใต้ ครั้งที่ 1 ขึ้น เมื่อวันที่ 24-25 มกราคม 2524 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา มหาวิทยาลัยสรุปผลการจัดงานได้ดังนี้

1. การประกวดดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประกวดดนตรีไทย ประเภทวงเครื่องสายผสม เพื่อชิงถ้วยรางวัลพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีคณะกรรมการตัดสิน ซึ่งประกอบด้วย

นายจำเนียร ศรีไทยพันธ์

นายเมธา หมูเย็น

นายสุรินทร์ อุดมสวัสดิ์

นายชฎิล นักดนตรี

นางสาวมมโดย เฟื่องพงศา

ข้าราชการแผนกดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์

ข้าราชการแผนกดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์

อาจารย์โรงเรียนทหารอากาศ

อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

นักร้องฆ้องทองคำพระราชทาน

และอาจารย์โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ผลการตัดสินของคณะกรรมการ ปรากฏว่า มีโรงเรียนและบุคคลต่าง ๆ ได้รับรางวัล

ดังนี้

วงดนตรีไทยชนะเลิศประเภท วงเครื่องสายผสม ได้ครองถ้วยรางวัลพระราชทาน ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเวลา หนึ่ง ปีการศึกษา คือ

โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นักร้องยอดเยี่ยม ได้รับโล่เกียรติยศ คือ

นางสาวนิลบล บัวศรีน

นักเรียนชั้น มศ. 5/3 โรงเรียนศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นักดนตรีไทยยอดเยี่ยม ได้รับโล่เกียรติยศ คือ

นายวีรชน พูนสวัสดิ์

นักเรียนชั้น มศ. 4/6 โรงเรียนศรีวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นักดนตรีไทยดีเด่น ได้รับเกียรติบัตรยกย่องจากมหาวิทยาลัย คือ

ประเภทซอด้วง

นางสาววาริฐา คงมาก

นักเรียนชั้น มศ. 4 โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเภทซออู้

นายจรัส จันทร์พรมรัตน์

นักเรียนชั้น ม.ศ. 3 โรงเรียนมหาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ประเภทจะเข้

นางสาวชมพูนุช แพรกทอง

นักเรียนชั้น มศ. 4 โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเภทจิมสายน

เด็กหญิงบุษรา สร้อยเพลง

นักเรียนชั้น ม. 1/3 โรงเรียนนรนาเรีเฉลิม อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ประเภทโทนร่ำมะนา

เด็กชายทวีพร ณ พิบูล

นักเรียนชั้น ม. 2 โรงเรียนนราสิกขาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ประเภทระนาดเอก

นายนิพนธ์ บุญช่วย

นักเรียนชั้น มศ. 4 โรงเรียนบ้านนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเภทขลุ่ยเพียงออ

นายอดิพันธ์ ชนะภักย์

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนสตูลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ประเภทฉิ่ง

นายวัชรระ เพชรทอง

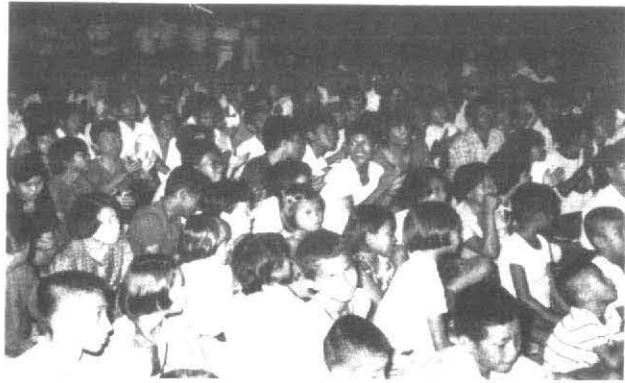
นักเรียนชั้น มศ. 3/1 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. การแสดงนาฏศิลป์ระหว่างประเทศ

มหาวิทยาลัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะบุคคลของประเทศมาเลเซีย ในการส่งคณะนาฏศิลป์มาร่วมแสดงในงานดังกล่าว คือ คณะชารีนี จากรัฐเคดะห์ และคณะทราดิโอซ่า จากกัวลาลัมเปอร์ โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยมลายา และกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และเยาวชนของมาเลเซีย ร่วมกับการแสดงของมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดแสดง ณ โรงละครเปิดจำนวน 2 คืน มีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น คณะนาฏศิลป์ทราดิโอซ่า ยังได้ช่วยเหลือในการจัดแสดงรอบพิเศษเพื่อเก็บเงินรายได้สมทบการจัดสร้างพระรูปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้แก่โรงเรียนมหาวชิราวุธอีกด้วย การแสดงนาฏศิลป์ระหว่างประเทศนี้ นอกจากจะให้ความบันเทิงแก่ชุมชน ช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

3. การจัดนิทรรศการและจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้จัดนิทรรศการและสารคดีเกี่ยวกับเครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ คือ มีการแข่งขันกรือโต๊ะ นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยได้จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเป็นเรื่องความรู้เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองภาคใต้ เพื่อเป็นการเผยแพร่และรวบรวมความรู้ด้านนี้อีกด้วย

4. การจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดพิธีครูดนตรีไทยขึ้น ณ หอประชุมของมหาวิทยาลัย โดยมี อาจารย์ เชื้อ ดนตรีรส เป็นผู้กระทำพิธีอ่านโอองการในพิธี ซึ่งโรงเรียนที่เข้าประกวดดนตรีไทย และ นักดนตรีไทยของมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักดนตรีไทยในภาคใต้ได้เข้าร่วมพิธีไหว้ครูเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะในแถบภาคใต้หาโอกาสการจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทยได้ยากกว่าภาคอื่น ๆ

รายงานผลการจัดงาน
งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 2
6-7 กุมภาพันธ์ 2525
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้จัดงานส่งเสริมดนตรีไทย ภาคใต้ ครั้งที่ 2 ขึ้น เมื่อวันที่ 6-7 กุมภาพันธ์ 2525 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา มหาวิทยาลัยสรุปผลการจัดงานได้ดังนี้

1. การประกวดดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประกวดดนตรีไทย ประเภทวงเครื่องสายผสม ของนักเรียนมัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งถ้วยรางวัลพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมหาวิทยาลัยได้เรียนเชิญคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย เป็นกรรมการตัดสิน ดังรายนามดังต่อไปนี้

1. นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
- บรรเลงเพลงร่วมกับวงดนตรีไทย สโมสรธนาคารกรุงเทพ

2. อาจารย์ศิริ นักดนตรี

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยมหิดล
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มีผลงานแต่งเพลงส่งเข้าประกวด ได้รับรางวัลรองชนะเลิศจาก ธนาคารกสิกรไทย

3. ร.อ.เสนาะ หลวงสุนทร

- กองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ 1 กรุงเทพฯ ฯ

4. อาจารย์ชฎิล นักดนตรี

- อาจารย์สอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

5. จ.ส.อ.สมชาย คุริยประณีต

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย วิทยาลัยการคำ
- หัวหน้าและผู้ควบคุมวงดุริยางค์

6. อาจารย์เมธา หมูเย็น

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวีย

7. อาจารย์ยมโดย เห่งพงศา

- ได้รับรางวัลนักร้องน้องทองคำ
- อาจารย์โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จ.ลพบุรี

มีโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สมัครวงดนตรีไทยเข้าประกวด จำนวน 14 โรงเรียน

ดังนี้

1. โรงเรียนวรนาโรเฉลิม	จ.สงขลา
2. โรงเรียนตากใบ	จ.นราธิวาส
3. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จ.ปัตตานี
4. โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์	จ.ปัตตานี
5. โรงเรียนปากพนัง	จ.นครศรีธรรมราช
6. โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย	จ.สงขลา
7. โรงเรียนสตรีปากพนัง	จ.นครศรีธรรมราช
8. โรงเรียนนราสิกขาลัย	จ.นราธิวาส
9. โรงเรียนศรีราษฎร์	จ.ชุมพร
10. โรงเรียนสอาดเผดิมวิทยา	จ.ชุมพร
11. โรงเรียนสภาราชนี	จ.ตรัง

12. โรงเรียนวิเชียรมาตุ	จ.ตรัง
13. โรงเรียนมหาวชิราวุธ	จ.สงขลา
14. โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	จ.สุราษฎร์ธานี

ผลการตัดสินของคณะกรรมการตัดสิน ปรากฏว่า มีโรงเรียนและบุคคลต่างๆ ได้รับรางวัลดังนี้

1. วงดนตรีไทยชนะเลิศ ประเภทวงเครื่องสายผสม ได้ครองถ้วยรางวัลพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ซึ่งวงที่ชนะเลิศนั้นมีอยู่สองวง มีความสามารถใกล้เคียงกัน จึงให้ครองถ้วยพระราชทานคนละหอกเดือน ได้แก่

โรงเรียนมหาวชิราวุธ อ.เมือง จ.สงขลา และ
โรงเรียนศรีयाภักย์ อ.เมือง จ.ชุมพร

2. นักร้องยอดเยี่ยมได้รับโล่เกียรติยศ คือ

นางสาวอภิพราย จิมลิก

โรงเรียนปากพนัง อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช

3. นักดนตรีไทยดีเด่น ได้รับเกียรติบัตรยกย่องจากมหาวิทยาลัย คือ

3.1 ประเภทซอด้วง

นายอุดม โอฐยัมพราย

โรงเรียนศรีयाภักย์ อ.เมือง จ.ชุมพร

3.2 ประเภทซออู้

นายจรัส จันท์พรหมรัตน์

โรงเรียนมหาวชิราวุธ อ.เมือง จ.สงขลา

3.3 ประเภทฆิมสาย

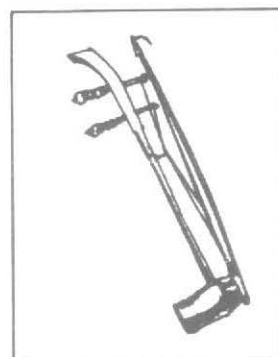
นายชัยภักดิ์ ภักดิ์จินดา

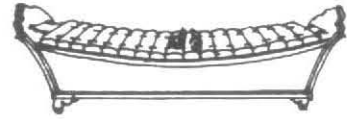
โรงเรียนมหาวชิราวุธ อ.เมือง จ.สงขลา

3.4 ประเภทจะเข้

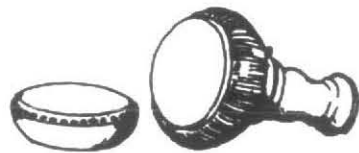
นายนพพร พงษ์ศรีวรรณ

โรงเรียนศรีयाภักย์ อ.เมือง จ.ชุมพร

- 3.5 ประเภทขลุ่ยเพียงออ
นายชิงชัย ชนชีวิตน์
โรงเรียนศรีयाกัย อ.เมือง จ.ชุมพร
- 3.6 ประเภทขลุ่ยหลีบ
นายวีรชน พูลสวัสดิ์
โรงเรียนศรีयाกัย อ.เมือง จ.ชุมพร
- 3.7 ประเภทระนาดเอก
นายชัยอักรญาณ มณีสว่างวงศ์
โรงเรียนศรีयाกัย อ.เมือง จ.ชุมพร
- 3.8 ประเภทฉิ่ง
ด.ช.ปกรณ์ สุภไพบุลย์
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.เมือง จ.ปัตตานี
- 3.9 ประเภทฉาบเล็ก
นายอาทิตย์ หงส์สุวรรณ
โรงเรียนศรีयाกัย อ.เมือง จ.ชุมพร
- 3.10 ประเภทโหม่ง
ด.ญ.ศศิวิรา บุญรัศมี
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.เมือง จ.ปัตตานี
- 3.11 ประเภทโทน—รำมะนา
ด.ญ.จรัญญา แซ่วุ่น
โรงเรียนสตรีปากพนัง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
- 3.12 ประเภทกลองแขก
นายเจริญ หนูพิมพ์ และ นายดานเอด แก้วประการ
โรงเรียนศรีयाกัย อ.เมือง จ.ชุมพร
- 3.13 ประเภทออร์แกน
นายมานิตย์ สร้อยแสง
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช อ.เมือง จ.สงขลา

2. การแสดงนาฏศิลป์

ในงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 2 นี้ มหาวิทยาลัยได้จัดการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย โดยการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศมาเลเซียนั้น ได้รับความร่วมมือจากคณะนาฏศิลป์ คณะ ANIKA และคณะ KBSW สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศไทย เป็นการแสดงของโครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา และวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช รวมคณะนักแสดงทั้งสิ้น 4 คณะ

3. การจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทยขึ้น ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย โดยมี อาจารย์ จำเนียร ศรีไทยพันธุ์ เป็นผู้กระทำพิธีอ่านโอองการในพิธี ซึ่งมีนักดนตรีไทยของโรงเรียนที่เข้าร่วมประกวดดนตรีไทย และนักดนตรีไทยของมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักดนตรีไทยในภาคใต้ ได้เข้าร่วมไหว้ครูเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะในแถบภาคใต้จะหาโอกาสจัดพิธีไหว้ครูได้ยากกว่าภาคอื่น ๆ

4. การจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจากทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้เปิดโอกาสให้วิทยาเขตต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำสินค้าพื้นเมืองจากทั่วทุกภาคของประเทศมาจำหน่ายในราคาถูกลง ซึ่งได้รับความสนใจจากนิสิต นักศึกษา และประชาชนชาวสงขลาเป็นอย่างมาก

5. นิทรรศการ

ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดให้มีนิทรรศการดนตรีไทยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัตินักดนตรี และเครื่องดนตรีไทย สมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งให้เนื้อหาสาระที่สำคัญมากมาย

6. การจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก

การจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกของงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 2 ที่มหาวิทยาลัย มุ่งจัดทำเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อมหาวิทยาลัย วิทยาเขตนี้ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยส่วนรวม มหาวิทยาลัยจึงได้ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตจากพระองค์ เพื่อนำบทพระราชนิพนธ์ที่เกี่ยวกับดนตรีไทยและเพลงไทย รวม 10 เรื่อง รวมทั้งได้อัญเชิญพระฉายาลักษณ์ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในส่วนที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มารวมพิมพ์เพื่อเป็นสิริมงคล และเป็นมิ่งขวัญแก่สถาบันด้วย ซึ่งขนาดหนังสือที่จัดทำ มีขนาด 8 หน้ายก

รายงานสรุป

งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 3

5-6 กุมภาพันธ์ 2526

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้จัดงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 3 ขึ้นเมื่อวันที่ 5-6 กุมภาพันธ์ 2526 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา มหาวิทยาลัยสรุปผลการจัดงานได้ดังนี้

1. การประกวดดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประกวดดนตรีไทย ประเภทวงเครื่องสายผสม ของนักเรียนมัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งด้วยรางวัลพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมหาวิทยาลัยได้เรียนเชิญคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย เป็นกรรมการตัดสิน ดังรายนามต่อไปนี้

นายจำเนียร ศรีไทยพันธ์
นายเมธา หมุ่มเย็น
จ.ส.อ. สนุ่น หลวงสุนทร
พ.จ.อ. สมชาย คุริยประณีต
นายศิริ นักดนตรี
นายชฎิล นักดนตรี
นางสาวยมโดย เฟื่องพงศา

ข้าราชการบ้านาญ กรมประชาสัมพันธ์
ข้าราชการแผนกดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์
กองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ 1
กองดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ 1
ข้าราชการแผนกดนตรีไทย กรมประชาสัมพันธ์
อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
นักร้องฆ้องทองคำพระราชทาน
อาจารย์โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ดังนี้

มีโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สมัครงวดดนตรีไทยเข้าประกวด จำนวน 13 โรงเรียน

โรงเรียนสตรีปากพนัง	จ.นครศรีธรรมราช
โรงเรียนปากพนัง	จ.นครศรีธรรมราช
โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	จ.สุราษฎร์ธานี
โรงเรียนวิเชียรมาตุ	จ.ตรัง
โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา	จ.สุราษฎร์ธานี
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช	จ.สงขลา
โรงเรียนนราสิกขาลัย	จ.นราธิวาส
โรงเรียนพัทลุงพิทยาคม	จ.พัทลุง
โรงเรียนวรนารีเฉลิม	จ.สงขลา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	จ.ปัตตานี
โรงเรียนศรียาภัย	จ.ชุมพร
โรงเรียนพืชมานพิทยาสรรค์	จ.สตูล
โรงเรียนเดชะปัตตนิยานุกูล	จ.ปัตตานี

ดังนี้

ผลการตัดสินของคณะกรรมการ ปรากฏว่า มีโรงเรียนและบุคคลต่าง ๆ ได้รับรางวัล

1. วงดนตรีไทยชนะเลิศประเภท วงเครื่องสายผสม ได้ครองถ้วยรางวัลพระราชทานของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเวลาหนึ่งปีการศึกษา คือ

โรงเรียนศรียาภัย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

2. นักร้องยอดเยี่ยมได้รับโล่เกียรติยศ คือ

นางสาววิภาวี จารума

นักเรียนชั้น ม. 4 โรงเรียนศรียาภัย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3. นักเรียนดนตรีไทยดีเด่น ได้รับเกียรติบัตรยกย่องจากมหาวิทยาลัย คือ

3.1 ประเภทซอด้วง

นางสาวศิริพร อธิคมานนท์

นักเรียนชั้น ม. 4 โรงเรียนสตรีปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 ประเภทขอผู้

นางสาวรัชดาภรณ์ เด่นพงศ์พันธ์

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนสตรีปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3 ประเภทจิมสาย

เด็กหญิงอัฐพร ศิริธร

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนเดชะปัตตนิยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

3.4 ประเภทจะเข้

นายรุ่งเพชร แยมสุกนธ์

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนศรีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3.5 ประเภทลู่เพียงออ

นายชิงชัย ชนชิวฒน

นักเรียนชั้น ม. 5 โรงเรียนศรีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3.6 ประเภทลู่หลิบ

นางสาวจรัญญา หุ่นศรีสกุล

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนสตรีปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.7 ประเภทระนาดเอก

นายกฤษฎา วรรณศิริ

นักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนศรีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3.8 ประเภทฉิ่ง

เด็กหญิงลินจง แซ่ลิ้ม

นักเรียนชั้น ม. 1 โรงเรียนสตรีปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.9 ประเภทฉาบเล็ก

นายทวีป สุดาตันตกุล

นักเรียนชั้น ม. 4 โรงเรียนนราสิกขาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

3.10 ประเภทโหม่ง

นางสาวอุไรพรรณ ทวีศรี

นักเรียนชั้น ม. 5 โรงเรียนศรีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3.11 ประเภทโทน—รำมะนา

นายสุภชัย สงค์ประกอบ

นักเรียนชั้น ม. 4 โรงเรียนมหาวชิราวุธ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

3.12 ประเภทกลองแขก

นายเจริญ หนูทิม และ นายดามิเอล แก้วประกอบ

นักเรียนชั้น ม. 4 โรงเรียนศรียามัย อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

2. การแสดงนาฏศิลป์

ในงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 3 นี้ มหาวิทยาลัยได้จัดการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย โดยการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศมาเลเซียนั้น ได้รับความร่วมมือจากคณะนาฏศิลป์ของรัฐเปอร์ลิส และรัฐเคดาห์ สำหรับการแสดงนาฏศิลป์ของประเทศไทย เป็นการแสดงของโครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา และวิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช รวมคณะนักแสดงทั้งสิ้น 4 คณะ

3. การจัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

มหาวิทยาลัยได้จัดพิธีไหว้ครูดนตรีไทยขึ้น ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์จำเนียร ศรีไทยพันธุ์ เป็นผู้กระทำพิธีอ่านโอวาทในพิธี ซึ่งมีนักดนตรีไทยของโรงเรียนที่เข้าประกวดดนตรีไทย และนักดนตรีไทยของมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักดนตรีไทยในภาคใต้ ได้เข้าร่วมไหว้ครูเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพราะในแถบภาคใต้จะหาโอกาสจัดพิธีไหว้ครูได้ยากกว่าภาคอื่น ๆ

4. การจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจากทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้เปิดโอกาสให้วิทยาเขตต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำสินค้าพื้นเมืองจากทั่วทุกภาคของประเทศมาจำหน่ายในราคาถูก ซึ่งได้รับความสนใจจากนิสิต นักศึกษา และประชาชนชาวสงขลาเป็นอย่างมาก

ระเบียบการประกวดดนตรีไทย งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4

1. ประเภทของวงดนตรีไทยที่ประกวด

- ประเภทวงเครื่องสายผสม

2. คุณสมบัติของวงดนตรีไทยที่เข้าประกวด

- 2.1 ต้องเป็นวงดนตรีไทยของโรงเรียนในเขต 14 จังหวัดภาคใต้
- 2.2 ผู้บรรเลงต้องเป็นนักเรียนปัจจุบันของโรงเรียนที่ส่งเข้าไปประกวด โดยมีอาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการเป็นผู้รับรอง

3. เพลงที่เข้าประกวด

วงดนตรีไทยที่ประกวดต้องบรรเลง 3 เพลง คือ

- 3.1 เพลงโหมโรง ให้บรรเลงตามความถนัดของแต่ละวง
- 3.2 เพลงบังคับ ให้บรรเลงเพลงการเวกเล็ก (เถา)
- 3.3 เพลงลา ให้บรรเลงเพลงเต่ากินผึ้ง โดยใช้เนื้อเพลงเป็นบทพระราชานิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4. รางวัล

4.1 รางวัลสำหรับวงดนตรีไทยที่ชนะเลิศ

วงดนตรีไทยที่ชนะเลิศการประกวดจะได้รับเกียรติบัตรของมหาวิทยาลัยพร้อมได้ครองถ้วยรางวัลพระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา และต้องนำส่งคืนแก้มหาวิทยาลัยก่อนถึงวันประกวดปีต่อไป

- 4.2 รางวัลสำหรับวงดนตรีไทยรองชนะเลิศ
วงดนตรีไทยที่ได้รับรองชนะเลิศ จะได้รับเกียรติบัตรของมหาวิทยาลัย พร้อมได้ครองถ้วยรางวัลของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร เป็นเวลาหนึ่งปีการศึกษา และต้องนำส่งมอบคืนแก่มหาวิทยาลัยก่อนถึงวันประกวดปีต่อไป
- 4.3 รางวัลสำหรับนักดนตรีที่มีความสามารถส่วนตัวดีเด่นในแต่ละชั้น มหาวิทยาลัยจะมอบเกียรติบัตรให้
- 4.4 รางวัลสำหรับนักร้องยอดเยี่ยม มหาวิทยาลัยจะมอบเกียรติบัตรให้
- 4.5 รางวัลอื่น ๆ ตามคำแนะนำของคณะกรรมการตัดสิน

5. การบรรเลง

จะบรรเลงเพลงใหม่ร้องก่อน แล้วต่อด้วยเพลงบังคับและจบด้วยเพลงลา

6. การเลือกวงบรรเลง ใช้วิธีจับสลากเลือกวง

7. วงเครื่องสายผสม ที่ส่งเข้าไปประกวดต้องประกอบด้วย

- 7.1 ซอด้วง 1-2 คัน
- 7.2 ซออู้ 1-2 คัน
- 7.3 ขลุ่ย 1-2 เล้า
- 7.4 จะเข้ หรือขิมสาย อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง ไม่เกิน 2 ตัว
- 7.5 ฉิ่ง
- 7.6 โทน-รามะนา หรือกลองแขก
- 7.7 นักร้อง
- 7.8 ฉาบเล็ก
- 7.9 โหม่ง
- 7.10 เครื่องดนตรีผสม 1 ชิ้น เลือกจากเครื่องดนตรีต่อไปนี้เพียง 1 ชิ้นเท่านั้น
- ก. ระนาดเอกไม้
- ข. ออร์แกน
- ค. ขิมเหล็ก หรือขิมสาย

8. หลักเกณฑ์การตัดสิน

- 7.1 จังหวะ หมายถึง จังหวะในการร้อง จังหวะในการบรรเลง จังหวะหน้าทับถูกต้องตามประเพณีนิยมของวงดุริยางค์ศิลป์ไทยโดยส่วนรวม 10 คะแนน
- 7.2 เสียง หมายถึง เสียงร้องและเสียงดนตรี ต้องชัดเจน แจ่มใส ไม่แหบเคี้ยว เทียบเสียงถูกต้องได้ระดับ 10 คะแนน
- 7.3 เนื้อทำนองเพลง หมายถึง เนื้อทำนองร้อง และเนื้อทำนองเพลง 10 คะแนน
- 7.4 ลีลาและอารมณ์ หมายถึง ลีลาและอารมณ์ที่ปรากฏทั้งทำนองร้อง และทำนองดนตรี 10 คะแนน
- 7.5 บุคลิก หมายถึง บุคลิกของผู้ร้องและผู้บรรเลงต้องควบคุมบุคลิกให้ถูกต้องสวยงามตามระเบียบแบบไทยที่นิยมในดุริยางค์ศิลป์ไทย 10 คะแนน
- 7.6 ความพร้อมเพรียง หมายถึง ความพร้อมเพรียงในการหยุด รับ-ส่งร้อง ตลอดจนความเรียบร้อยในขณะบรรเลงทำนอง 10 คะแนน

9. การตัดสินการประกวด

มหาวิทยาลัยได้เรียนเชิญอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย มาเป็นกรรมการให้คะแนน และถือว่าการตัดสินของคณะกรรมการเป็นที่สิ้นสุด

คณะกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย งานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4

1. อาจารย์เมธา หมู่เย็น

- ผู้ช่วยหัวหน้าวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์
- หัวหน้าวงมโหรีกรมประชาสัมพันธ์
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยโรงเรียนเซนฟรังซิสซาเวีย

2. อาจารย์ศิริ นักดนตรี

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยมหาวิทยาลัยมหิดล
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยโรงเรียนพานิชยการราชดำเนิน
- ข้าราชการแผนกดนตรีไทยของกรมประชาสัมพันธ์

3. อาจารย์สุดจิตต์ อนันตกุล (ดุริยประณีต)

- อาจารย์พิเศษสอนขับร้องจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยมหาวิทยาลัยศิลปากร
- นักร้องของวงดนตรีไทยกรมประชาสัมพันธ์

4. อาจารย์ฉลวย จิยะจันทร์

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนพันธะวัฒนา
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนมุสลิมมูลนิธิ

5. อาจารย์สุรางค์ คุริยพันธ์

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

6. อาจารย์สมชาย คุริยประณีต

- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- หัวหน้าและผู้ควบคุมวงดุริยประณีต
- หัวหน้าและผู้ควบคุมวงดนตรีไทยกองดุริยางค์ทหารบก

7. รศ.น.พ.พูนพิศ อมาตยกุล

- ที่ปรึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรีไทย นาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นักเขียนบทความเกี่ยวกับดนตรีไทย และประวัตินักดนตรีไทย
- จัดรายการเพลงไทยทางวิทยุกระจายเสียง

8. อาจารย์สมาน น้อยนิตย์

- ข้าราชการฝ่ายดนตรีไทยวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยมหิดล
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยชมรมดนตรีไทยรามาศิบัติ
- อาจารย์พิเศษสอนดนตรีไทยชมรมดนตรีไทย บริษัท น้ำมันเอสโซ่แสดนคาร์ด
แห่งประเทศไทย

9. อาจารย์บุญช่วย โสวัตร

- อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10. พ.ต.อ.ธี่มา โพธิ์เวช

- หัวหน้าแผนกดุริยางค์ไทย กรมตำรวจ

11. ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ

- หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

12. อาจารย์ชฎิล นักดนตรี

- อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

13. อาจารย์ยมโดย เพิ่งพงศา

- อาจารย์ประจำโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อ.เมือง จ.ลพบุรี
- นักร้องนัองทองคำพระราชทานรุ่นใหญ่

14. อาจารย์ณัฐพงศ์ โสวัตร

- อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

15. อาจารย์จำเนียร ศรีไทยพันธ์ุ์

- ข้าราชการบำนาญ
- อาจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอสนับสนุน
งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7
และงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4

ทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้สนับสนุนงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มาโดยตลอด

ขอเสนอ
งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7
และงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4

บริษัท สยามวาทีต จำกัด

และ

ร้าน สยามวาทีต หาดใหญ่

33 ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โทร. 243144

ขอสนับสนุน
งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 7
และงานส่งเสริมดนตรีไทยภาคใต้ ครั้งที่ 4

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
“เพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน”

ธนาคารที่สนับสนุนศิลปวัฒนธรรมไทยตลอดมา

สำนักพิมพ์กลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม

คณะผู้จัดทำ

दन्य	ไชโยธา	สุภาภย์	อินทองคง
มนตรี	แย้มกสิกร	ประมาณ	เทพสงเคราะห์
สนั่น	เมืองวงษ์	สงบ	ส่งเมือง
สุธิตา	กาญจนวิรัช	วิจิตรา	กรูวรรณพัฒน์
จำเริญ	แสงดวงแข		

ติดต่อประสานงาน

มนตรี	แย้มกสิกร

ศิลปกรรมและเทคนิค

มนตรี	แย้มกสิกร

สารานิยากร

นิพนธ์	ลิมบุญสืบสาย	วิริยะ	ทำเนาวิ
ศักดิ์ศรี	รักษัธรรม	สมเกียรติ	เจริญจิตต์
เกษศิริ	ชวงศศิริกุล	จารึก	ชูสุวรรณ
สุวรรณี	ศรีศักดิ์		

ภาพ บางส่วนจาก The 10th Thailand International Salon of Photography 1982

ดำเนินงานโดย

ฝ่ายเอกสาร และทีมงานสารานิยากร

พิมพ์ที่ มงคลการพิมพ์ อ.เมือง จ.สงขลา